

MINISTERSTWO OBRONY NARODOWEJ

**STRATEGIA OBRONNOŚCI
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ**

Strategia sektorowa do
Strategii Bezpieczeństwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej

WARSZAWA 2009 r.

SPIS TREŚCI

WSTĘP	3
ROZDZIAŁ I. ZEWNĘTRZNE UWARUNKOWANIA OBRONNOŚCI RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ	4
1.1. Środowisko bezpieczeństwa międzynarodowego	4
Bezpieczeństwo globalne.....	4
Bezpieczeństwo narodowe	5
1.2. Uwarunkowania polityki bezpieczeństwa i obronnej	6
ROZDZIAŁ II. KONCEPCJA OBRONNOŚCI RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ	7
2.1. Cele strategiczne w dziedzinie obronności	7
2.2. Podstawowe założenia Strategii Obronności RP	8
2.3. Obronność państwa w czasie pokoju	9
2.4. Reagowanie na zewnętrzne zagrożenie państwa	10
2.5. Obrona przed agresją zbrojną	11
ROZDZIAŁ III. SYSTEM OBRONNY PAŃSTWA	12
3.1. Wymagania wobec systemu obronnego państwa	13
3.2. Podsystem kierowania obronnością państwa	13
3.3. Podsystem militarny – Siły Zbrojne RP	14
3.4. Podsystem niemilitarny – pozamilitarne struktury obronne	14
ROZDZIAŁ IV. SIŁY ZBROJNE RP W SYSTEMIE OBRONNYM PAŃSTWA	16
4.1. Misje i zadania Sił Zbrojnych RP	16
4.2. Poziom zdolności operacyjnych Sił Zbrojnych RP	17
4.3. Struktura organizacyjna Sił Zbrojnych RP	20
4.4. Miejsce i rola organów dowodzenia Sił Zbrojnych RP w podsystemie kierowania obronnością.	23
ROZDZIAŁ V. PRZYGOTOWANIA OBRONNE PAŃSTWA	24
5.1. Przygotowania podsystemu kierowania obronnością państwa	25
5.2. Przygotowania podsystemu militarnego	25
5.3. Przygotowania podsystemu niemilitarnego	26
Rezerwy państwowe	26
Mobilizacja gospodarki.....	27
Militaryzacja.....	27
Ochrona obiektów szczególnie ważnych dla bezpieczeństwa i obronności państwa.....	27
Przygotowania transportu i infrastruktury transportowej.....	28
Przygotowania służby zdrowia	28
Systemy łączności.....	28
Szkolenia obronne i kontrole zadań obronnych	29
Potencjał naukowy i przemysłowy.....	30
ROZDZIAŁ VI. KIERUNKI TRANSFORMACJI SYSTEMU OBRONNEGO PAŃSTWA	30
6.1. Transformacja podsystemu militarnego	31
6.2. Transformacja podsystemu niemilitarnego	32
ZAKOŃCZENIE	33
WYKAZ UŻYTYCH SKRÓTÓW	34

WSTĘP

1. Na przełomie XX i XXI wieku nastąpiły istotne zmiany w globalnym środowisku bezpieczeństwa, które znacząco determinują stan bezpieczeństwa naszego państwa. Rzeczpospolita Polska umocniła swoją pozycję na arenie międzynarodowej, stając się liczącym się członkiem Organizacji Traktatu Północnoatlantyckiego i Unii Europejskiej. W ciągu tego okresu Polska aktywnie angażowała się w międzynarodowe operacje stabilizujące bezpieczeństwo na świecie oraz podjęła wysiłek profesjonalizacji swoich sił zbrojnych.
2. W globalnym środowisku bezpieczeństwa utrzymuje się stan niskiego prawdopodobieństwa wybuchu konfliktu zbrojnego na dużą skalę przy jednocześnie obserwowanym wzroście możliwości wystąpienia konfliktów o charakterze lokalnym. Poważne zmiany zachodzą w przebiegu konfliktu zbrojnego – skróceniu ulega dynamiczna faza działań *stricte* bojowych, wydłuża się natomiast pokonfliktowy etap działań stabilizacyjnych i odbudowy.
3. Skuteczne przeciwdziałanie współczesnym zagrożeniom i wyzwaniom wymaga całościowego podejścia do bezpieczeństwa w skali międzynarodowej i narodowej. Wymaga to umiejętności synergicznego wykorzystania instrumentów dyplomatycznych, ekonomicznych i wojskowych w celu zidentyfikowania, zapobiegania i rozwiązania konfliktów w ich wstępnej fazie. Oznacza to również potrzebę szerszego podejścia do pojmowania bezpieczeństwa i oparcia go nie tylko na zdolnościach wojskowych i wysiłkach politycznych, ale również uwzględnienia w jego ramach takich składników jak pomoc gospodarcza, technologiczna czy edukacyjna.
4. Ewolucji ulega myślenie o obronności państwa. W ostatnich latach zaszło wiele zmian w organizacji obrony narodowej, powodujących, że jest ona postrzegana w szerszych niż tradycyjnie kategoriach. Obecnie obronność jest dziedziną bezpieczeństwa narodowego, stanowiącą sumę wszystkich cywilnych i wojskowych przedsięwzięć mających na celu zapobieganie i przeciwstawienie się wszelkim potencjalnym zagrożeniom bezpieczeństwa państwa, zarówno militarnym, jak i pozamilitarnym, mogącym doprowadzić do kryzysu polityczno-militarnego.
5. Wspólnie z partnerami i sojusznikami Rzeczpospolita Polska reagować będzie na współczesne wyzwania i zagrożenia, kierując się swoimi interesami narodowymi określonymi w *Strategii Bezpieczeństwa Narodowego RP*.
6. *Strategia Obronności RP* przedstawia założenia funkcjonowania obronności państwa. Określa ona zadania i strukturę systemu obronnego państwa oraz wyznacza główne kierunki rozwoju poszczególnych jego podsystemów.
7. *Strategia Obronności RP* jest dokumentem konkretyzującym oraz rozwijającym zapisy dotyczące obronności zawarte w *Strategii Bezpieczeństwa Narodowego RP*, przyjętej przez Radę Ministrów, a następnie zatwierdzonej przez Prezydenta RP w dniu 13 listopada 2007 roku. Postanowienia niniejszej Strategii stanowią wytyczne dla dokumentów z dziedziny obronności tworzonych na niższych szczeblach.

ROZDZIAŁ I. ZEWNĘTRZNE UWARUNKOWANIA OBRONNOŚCI RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

1.1. Środowisko bezpieczeństwa międzynarodowego

Bezpieczeństwo globalne

8. Globalne środowisko bezpieczeństwa staje się coraz bardziej dynamiczne i złożone. Wraz ze zmianami potencjału gospodarczego, demograficznego, a także militarnego kluczowych państw, pozimnowojenny porządek światowy ewoluuje w kierunku ładu wielobiegunowego.
9. Intensywność procesu globalizacji w stosunkach międzynarodowych umożliwia współpracę państw i regionów leżących w znacznej od siebie odległości oraz sprawia, że system międzynarodowy jest bardziej współzależny i zintegrowany. Polityka międzynarodowa staje się wypadkową skomplikowanych powiązań politycznych, gospodarczych i finansowych.
10. Globalizacja wniosła nowe treści do pojmowania bezpieczeństwa narodowego, zacierając granicę między wewnętrznym a zewnętrznym wymiarem bezpieczeństwa. Rosnąca współzależność międzynarodowa we współczesnym świecie często skutkuje nieprzewidywalnością wielu zjawisk i ich pochodnych, których zasięg nie jest ograniczony barierami geograficznymi czy systemami politycznymi i gospodarczymi. W takim układzie powiązań powstające zagrożenia i ryzyka mają charakter globalny, a podmioty pozapaństwowe mogące ten układ zakłócić, zyskują na znaczeniu.
11. Środowisko bezpieczeństwa charakteryzuje się współwystępowaniem i wzajemnym przenikaniem się zagrożeń militarnych i pozamilitarnych, często o charakterze asymetrycznym. Ryzyko konfliktu zbrojnego na dużą skalę zmniejszyło się radykalnie, natomiast nie zniknęła groźba konfliktów o charakterze regionalnym i lokalnym. Konflikt w Gruzji potwierdził aktualność tradycyjnych zagrożeń militarnych i znaczenie siły zbrojnej, także w bliskim otoczeniu Europy. Nie można wykluczyć dalszego wystąpienia zjawisk konfliktogennych na obszarze postradzieckim, a także nasilenia się sporów na Bałkanach. Poważne zagrożenie dla bezpieczeństwa na świecie stanowią napięcia na linii Zachód – świat muzułmański, a także istnienie szerokiej strefy niestabilności obejmującej Bliski i Środkowy Wschód.
12. Dalekosiężne konsekwencje może mieć też wstrzymywanie się państw od realizacji porozumień międzynarodowych w dziedzinie nieprolifracji, kontroli zbrojeń i rozbrojenia oraz środków budowy zaufania i bezpieczeństwa. Istotnym zagrożeniem dla bezpieczeństwa międzynarodowego pozostają programy rozwoju technologii nuklearnych oraz raketowych realizowane w sprzeczności z rezolucjami Rady Bezpieczeństwa ONZ. Powstałe w ich wyniku naruszenie regionalnej równowagi wojskowej może stanowić istotne zagrożenie dla bezpieczeństwa globalnego.
13. Na czele listy zagrożeń pozamilitarnych znajdują się zagrożenia związane z bezpieczeństwem gospodarczym, a zwłaszcza energetycznym. Rosnące zapotrzebowanie na surowce energetyczne sprawia, że używane są one do wywierania nacisku politycznego i coraz częściej zastępują siłę militarną w realizacji celów polityki państwa. Napięcia wywołane czasowymi

ograniczeniami w dostawach gazu do niektórych krajów wskazują na słabość rynku energetycznego i negatywny wpływ polityki na gospodarkę. Zintegrowanie światowego życia ekonomicznego, oprócz niezaprzeczalnych korzyści, niesie również ze sobą ryzyko wystąpienia kryzysów ekonomicznych i destabilizacji rynków finansowych. Zmiany klimatyczne mają konsekwencje o charakterze humanitarnym i politycznym, a walka o dostęp do zasobów naturalnych staje się coraz częściej przyczyną konfliktów. Inne obszary ryzyka mające charakter globalny to niekontrolowane migracje ludności z krajów słabo rozwiniętych oraz epidemie chorób zakaźnych.

14. Istotnymi zagrożeniami dla środowiska bezpieczeństwa są zagrożenia o charakterze asymetrycznym. W większości przypadków są one generowane przez państwa upadające i państwa upadłe. Najpoważniejszymi zagrożeniami pozostają: terroryzm międzynarodowy, w tym cyberterroryzm i terroryzm z użyciem broni masowego rażenia; proliferacja broni masowego rażenia i środków jej przenoszenia; zorganizowana przestępczość międzynarodowa, opierająca swoją działalność na przemyśle broni i materiałów podwójnego zastosowania, handlu narkotykami i ludźmi oraz na nielegalnych operacjach finansowych; a także piractwo morskie.
15. Konflikty lokalne na tle etnicznym, religijnym i kulturowym, których podłoże stanowią spory historyczne, geograficzne i narodowościowe, to wciąż poważne wyzwanie dla systemu bezpieczeństwa międzynarodowego. Coraz częściej w konfliktach biorą udział podmioty pozapaństwowe, które poprzez możliwość efektywnego użycia siły zbrojnej zagrażają podstawom bezpieczeństwa narodowego i międzynarodowego. Tak złożone podłoże współczesnych konfliktów zbrojnych oraz wzajemne przenikanie się odmiennych zagrożeń i metod walki wymusza na państwach i organizacjach międzynarodowych konieczność kompleksowego podejścia do rozwiązywania konfliktów i szerokiego udziału podmiotów cywilnych w budowie bezpieczeństwa.

Bezpieczeństwo narodowe

16. Rzeczpospolita Polska jako państwo członkowskie NATO i Unii Europejskiej, posiadające znaczny potencjał gospodarczy i ludnościowy, jest ważnym podmiotem współczesnych stosunków międzynarodowych. Członkostwo w obu tych organizacjach, jak i strategiczne partnerstwo ze Stanami Zjednoczonymi Ameryki, wymiennie wzmacniają bezpieczeństwo RP. Polska pragnie dalej rozwijać przyjazne i partnerskie stosunki ze wszystkimi sąsiadami.
17. O bezpieczeństwie Polski decydują procesy i zjawiska zachodzące przede wszystkim w jej otoczeniu. Stabilność Europy Środkowej i Wschodniej, ale też całego obszaru euroatlantyckiego i jego sąsiedztwa rzutuje na bezpieczeństwo Polski.
18. Prawdopodobieństwo wystąpienia konfliktu zbrojnego na dużą skalę w dającej się przewidzieć perspektywie jest niskie. Nie można jednak wykluczyć wystąpienia w pobliżu granic RP konfliktu o charakterze lokalnym. Stąd też Polska będzie utrzymywać zdolności pozwalające na reagowanie na takie zagrożenia.

19. Zagrożenia bezpieczeństwa RP pozostają w ścisłym związku z zagrożeniami globalnymi. Katalog zagrożeń rzutujący na bezpieczeństwo Polski jest w zasadzie tożsamy z zagrożeniami, jakie w otaczającym świecie widzą jej sojusznicy – różnice dotyczą jedynie odmiennego rozłożenia akcentów. Dla Rzeczypospolitej Polskiej priorytetem jest przeciwdziałanie zagrożeniom bezpieczeństwa energetycznego oraz potencjalnemu osłabieniu więzów łączących wspólnotę europejską i transatlantycką. Terroryzm międzynarodowy jest rosnącym zagrożeniem dla bezpieczeństwa obywateli Polski. Przeciwdziałanie i zwalczanie proliferacji broni masowego rażenia oraz innych zagrożeń asymetrycznych i pozamilitarnych pozostanie fundamentalnym zadaniem dla systemu obronnego państwa (SOP).

1.2. Uwarunkowania polityki bezpieczeństwa i obronnej

20. Członkostwo w Sojuszu Północnoatlantyckim i Unii Europejskiej oraz strategiczne partnerstwo ze Stanami Zjednoczonymi Ameryki jest głównym punktem odniesienia dla polskiej polityki zagranicznej i obronnej. Żywośnie ważne dla Polski jest, aby NATO i UE umacniały swoją pozycję na arenie międzynarodowej, podnosząc tym samym poziom bezpieczeństwa państw członkowskich.
21. Niezależnie od rozszerzania się sfery geograficznego oddziaływania NATO i UE, stabilizacja polityczna oraz rozwój społeczno-gospodarczy całego regionu Europy Środkowej i Wschodniej leży w interesie narodowym Polski. Budowa dobrosąsiedzkich, popartych wzajemnym zrozumieniem stosunków ze wschodnimi sąsiadami Polski: Rosją, Białorusią i Ukrainą, pozostaje jednym z fundamentów polskiej polityki zagranicznej. Sytuacja w tych państwach oraz ich polityka bezpieczeństwa, w tym zwłaszcza polityka Rosji, wpływają bezpośrednio na bezpieczeństwo Polski.
22. Sojusz Północnoatlantycki pozostaje kluczową organizacją w obszarze bezpieczeństwa międzynarodowego oraz najważniejszym gwarantem bezpieczeństwa zewnętrznego Polski. Ewolucja kierunków i metod działania Sojuszu Północnoatlantyckiego, w tym kontynuowanie polityki otwartych drzwi, zapewnia skuteczną realizację bieżących i długoterminowych interesów bezpieczeństwa jego członków.
23. Priorytetem dla Polski pozostaje rozwijanie, wspólnie z pozostałymi członkami NATO, instrumentów, których celem jest wzmocnienie kolektywnej obrony. Obejmują one przygotowanie przez Sojusz skutecznego zestawu sił wysokiej gotowości, a także aktywne uczestnictwo sojuszników w ramach Sił Odpowiedzi NATO. Wymaga to również efektywnego zaangażowania w operacje międzynarodowe oraz sprawnych mechanizmów konsultacji w ramach Sojuszu Północnoatlantyckiego.
24. Tocząca się w Sojuszu debata transformacyjna oraz prace nad nową koncepcją strategiczną uwypuklają podstawowe dylematy związane z rolą NATO w zmieniającym się otoczeniu międzynarodowym. Dylematy te dotyczą przede wszystkim kwestii równowagi pomiędzy utrzymaniem i wzmocnieniem funkcji kolektywnej obrony oraz zaangażowaniem w operacje reagowania kryzysowego na odległych teatrach działań.
25. Rozwój Wspólnej Polityki Zagranicznej i Bezpieczeństwa Unii Europejskiej, w tym Europejskiej Polityki Bezpieczeństwa i Obrony, ma istotne znaczenie

dla Polski. Stan współpracy w tej dziedzinie jest wyznacznikiem szeroko rozumianej integracji europejskiej. U jej podstaw leży dążenie do zapewnienia pokoju, stabilności i wzrostu dobrobytu w krajach Unii Europejskiej oraz krajach sąsiadujących. Służy temu realizacja wojskowych operacji reagowania kryzysowego i rozwój koncepcji Grup Bojowych UE, w których Polska bierze czynny udział.

26. Unia Europejska stwarza ramy współpracy w dziedzinie pozyskiwania zdolności obronnych i konsolidacji przemysłu obronnego. Polska będzie popierać i aktywnie działać na rzecz dalszego rozwoju Europejskiej Agencji Obrony, jako zasadniczego ośrodka stymulującego i koordynującego rozwój zdolności oraz kształtującego europejski rynek obronny.
27. Rzeczpospolita Polska rozwija współpracę polityczno-wojskową w wymiarze dwustronnym, w tym szczególnie pogłębia współpracę polityczną i obronną ze Stanami Zjednoczonymi Ameryki i relacje z państwami sąsiadującymi oraz w wymiarze wielostronnym, zwłaszcza w ramach Trójkąta Weimarskiego i Grupy Wyszehradzkiej.
28. Polska wspiera działania Organizacji Narodów Zjednoczonych na rzecz utrzymania międzynarodowego pokoju i bezpieczeństwa. Przejawem tego jest udział Sił Zbrojnych RP w operacjach pokojowych ONZ. Polska kładzie nacisk na wzmacnianie instytucji międzynarodowych poprzez tworzenie mechanizmów egzekwowania norm prawa międzynarodowego.
29. Polska prowadzi aktywną działalność na forum Organizacji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie (OBWE) jako istotnej instytucji międzynarodowej, odpowiedzialnej za kwestie bezpieczeństwa na przestrzeni euroatlantyckiej, w trzech wymiarach: polityczno-wojskowym, ekonomiczno-ekologicznym oraz ludzkim (prawa człowieka). Polska jest stroną wszystkich porozumień międzynarodowych pod auspicjami OBWE dotyczących kontroli zbrojeń konwencjonalnych, rozbrojenia i środków budowy zaufania i bezpieczeństwa, w tym *Traktatu o Konwencjonalnych Siłach Zbrojnych w Europie* (CFE), *Traktatu o Otwartych Przesłanach* oraz *Dokumentu Wiedeńskiego* o środkach budowy zaufania i bezpieczeństwa. Porozumienia te są ważnym elementem systemu bezpieczeństwa w Europie. Pozytywnym zjawiskiem jest rozpoczęcie przez państwa członkowskie nowego dialogu na temat bezpieczeństwa europejskiego, który może przyczynić się do wzmocnienia Organizacji.

Rozdział II. KONCEPCJA OBRONNOŚCI RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

2.1. Cele strategiczne w dziedzinie obronności

30. Zgodnie ze *Strategią Bezpieczeństwa Narodowego RP* nadrzędnym celem strategicznym Rzeczypospolitej Polskiej jest zapewnienie korzystnych i bezpiecznych warunków realizacji interesów narodowych poprzez eliminację zewnętrznych i wewnętrznych zagrożeń, redukcję ryzyka oraz odpowiednie oszacowanie podejmowanych wyzwań i umiejętne wykorzystanie pojawiających się szans. Do głównych celów strategicznych Rzeczypospolitej Polskiej w dziedzinie obronności należą:
 - zapewnienie niepodległości i suwerenności Rzeczypospolitej Polskiej, jej integralności i nienaruszalności granic;

- obrona i ochrona wszystkich obywateli Rzeczypospolitej Polskiej;
- tworzenie warunków do zapewnienia ciągłości realizacji zadań przez organy administracji publicznej oraz inne podmioty właściwe w obszarze bezpieczeństwa narodowego, w tym odpowiedzialne za funkcjonowanie gospodarki i innych obszarów istotnych dla życia i bezpieczeństwa obywateli;
- tworzenie warunków do podwyższania zdolności obronnych państwa, jak też zapewnienie gotowości do realizacji obrony w układzie narodowym i sojuszniczym;
- rozwijanie partnerskiej współpracy wojskowej z innymi państwami, zwłaszcza sąsiednimi;
- realizacja zobowiązań wynikających z członkostwa Polski w NATO i Unii Europejskiej;
- zaangażowanie w międzynarodowe operacje reagowania kryzysowego, prowadzone w pierwszej kolejności przez NATO i UE, a także przez ONZ czy w ramach doraźnych koalicji.

2.2. Podstawowe założenia Strategii Obronności RP

31. Podstawowe założenia *Strategii Obronności RP* wynikają z wartości i zasad zapisanych w *Konstytucji RP* oraz z wytycznych przyjętych w narodowych dokumentach strategicznych, w tym w *Strategii Bezpieczeństwa Narodowego RP* oraz *Polityczno-Strategicznej Dyrektywie Obronnej RP*.
32. Dbłość o bezpieczeństwo jest elementarną powinnością państwa. Bezpieczeństwo ma charakter niepodzielny – jego wymiar wewnętrzny jest współzależny z zewnętrznym, a narodowy z sojuszniczym.
33. Niezależnie od przyjmowanych prognoz rozwoju środowiska międzynarodowego i związanych z tym ocen realności wystąpienia konfliktów zbrojnych, ochrona niepodległości państwa i niepodzielności jego terytorium oraz wspólna obrona przeciwko agresji, pozostają powinnością konstytucyjną i zobowiązaniem wynikającym z ratyfikowanego przez Rzeczypospolitą Polską Traktatu Północnoatlantyckiego (TP).
34. Państwo polskie utrzymuje ciągłą zdolność do obrony, wykorzystując do tego wszystkie dostępne środki i podporządkowując jej działania polityczne, gospodarcze, dyplomatyczne i wojskowe. Zapewnienie obrony państwa będzie realizowane przez sprawnie działający i permanentnie doskonalony system obronny państwa. Poziom zdolności obronnych RP jest wypadkową potrzeb narodowych i zobowiązań sojuszniczych.
35. Architektura bezpieczeństwa i obronności RP opiera się na filarze atlantyckim i europejskim. Ważnym elementem wzmacniającym bezpieczeństwo i obronność państwa jest strategiczna więź ze Stanami Zjednoczonymi Ameryki.
36. Działania na rzecz bezpieczeństwa i obrony są i będą prowadzone przede wszystkim w układzie sojuszniczym, choć nie wyklucza się działań samodzielnych. Udział w operacjach militarnych i niemilitarnych poza granicami kraju jest wyrazem odpowiedzialności za bezpieczeństwo wspólne

oraz ma charakter prewencyjny wobec zagrożeń o charakterze asymetrycznym i globalnym.

37. Główną misją Sił Zbrojnych RP jest obrona państwa i udział w obronie sojuszników. Aby ją wypełnić, realizowany jest proces transformacji Sił Zbrojnych RP, obejmujący ich profesjonalizację i modernizację techniczną. Zmiany te ukierunkowane są na zwiększanie potencjału militarnego i zdolności operacyjnych sił oraz wzmacnianie ich obronno-ekspedycyjnego charakteru.
38. Skuteczne przeciwstawienie się współczesnym zagrożeniom wymaga integracji reagowania obronnego i zarządzania kryzysowego. Konieczne jest dalsze harmonizowanie procedur i przedsięwzięć planistycznych oraz doskonalenie koordynacji działań organów właściwych w tych obszarach.
39. Nieprzewidywalność współczesnego środowiska bezpieczeństwa wymaga wyprzedzającego planowania w stosunku do hipotetycznych wariantów zagrożeń, elastyczności reagowania odpowiednio do charakteru, skali i miejsca zagrożeń oraz kompleksowego podejścia do spraw bezpieczeństwa i obronności państwa.
40. Mając na uwadze cele strategiczne oraz bazując na przyjętych założeniach, koncepcja obronności zakłada podejmowanie określonych działań strategicznych, odpowiednio do stanów gotowości obronnej państwa.

2.3. Obronność państwa w czasie pokoju

41. W czasie pokoju, gdy nie stwierdza się istotnych zewnętrznych zagrożeń bezpieczeństwa państwa, utrzymywany jest stan stałej gotowości obronnej państwa. Obronność państwa sprowadza się wtedy do realizacji dwóch rodzajów działań strategicznych: utrzymywania sprawności i doskonalenia SOP, zintegrowanego z sojuszniczym systemem bezpieczeństwa oraz kształtowania środowiska międzynarodowego na rzecz umacniania obronności państwa.
42. W ramach utrzymywania sprawności i doskonalenia SOP realizuje się zadania z zakresu przygotowań obronnych państwa, obejmujące w szczególności:
 - prowadzenie analiz oraz dokonywanie ocen wyzwań i zagrożeń bezpieczeństwa międzynarodowego i narodowego;
 - wykrywanie i neutralizowanie działalności wywiadowczej skierowanej przeciwko obronności i bezpieczeństwu państwa;
 - wyprzedzające planowanie obronne, obejmujące planowanie operacyjne i programowanie obronne;
 - doskonalenie wspólnych (narodowych i sojuszniczych) procedur działania w sytuacjach kryzysowych i w czasie wojny;
 - zwiększanie zdolności Sił Zbrojnych RP do szybkiego reagowania na bezpośrednie zagrożenie bezpieczeństwa państwa, w tym zwiększenie ich zdolności do prowadzenia samodzielnych działań;
 - utrzymywanie i doskonalenie zintegrowanego systemu kierowania bezpieczeństwem narodowym, w tym obroną państwa;
 - utrzymywanie zdolności do wprowadzania stosownych do skali i charakteru zagrożeń wyższych stanów gotowości obronnej państwa;

- zapewnienie warunków do przyjęcia na swoim terytorium Sojuszniczych Sił Wzmocnienia poprzez realizację zadań wynikających z obowiązków państwa-gospodarza (HNS);
 - utrzymanie gotowości do realizacji zadań produkcyjnych i usługowych określonych w *Programie Mobilizacji Gospodarki (PMG)*;
 - utrzymywanie niezbędnego poziomu rezerw państwowych i osobowych na potrzeby obronności i bezpieczeństwa państwa;
 - rozbudowa i utrzymanie infrastruktury obronnej;
 - edukację w zakresie obronności oraz patriotyczne wychowanie społeczeństwa.
43. W ramach kształtowania środowiska międzynarodowego na rzecz umacniania obronności państwa prowadzi się działania zmierzające do:
- zapewnienia Polsce silnej pozycji międzynarodowej oraz możliwości skutecznego promowania polskich interesów na arenie międzynarodowej, poprzez wspieranie usprawniania mechanizmów sojusznicych, skuteczności instytucji międzynarodowych i prawa międzynarodowego, rozwój przyjaznych stosunków z partnerami i sąsiadami, wspieranie procesów transformacji w Europie Środkowej i Wschodniej;
 - umacniania mechanizmów kontrolnych w dziedzinie nieprolifracji broni masowego rażenia, materiałów i technologii podwójnego zastosowania oraz w obszarze kontroli zbrojeń;
 - udział w działaniach na rzecz promocji demokracji i poszanowania praw człowieka;
 - wydzielenia i utrzymywania sił i środków do udziału w sojusznicych operacjach reagowania kryzysowego, operacjach humanitarnych i poszukiwawczo-ratowniczych, a także w możliwych operacjach koalicyjnych i narodowych;
 - aktywnego oddziaływania na potencjalne źródła zagrożeń związanych z globalnym terroryzmem, poprzez prewencyjną politykę zagraniczną i społeczno-ekonomiczną, włącznie z gotowością do uczestnictwa w działaniach antyterrorystycznych.

2.4. Reagowanie na zewnętrzne zagrożenie państwa

44. W przypadku pojawienia się zewnętrznego zagrożenia państwa, Rzeczpospolita Polska podejmie działania na rzecz jak najszybszego opanowania kryzysu/konfliktu w celu zminimalizowania jego skutków, a w szczególności zapobieżenia przerodzenia się kryzysu w bezpośrednie zagrożenie wojenne dla Polski lub jej sojuszników.
45. W zależności od rozwoju kryzysu uprawnione organy podejmą decyzje o rozpoczęciu realizacji określonych przedsięwzięć zawartych w *Krajowym Planie Zarządzania Kryzysowego*, a w sytuacji narastania zagrożenia agresją zbrojną w *Planie Reagowania Obronnego RP (PRO RP)*. Umożliwi to organom administracji publicznej wprowadzenie stanu gotowości obronnej państwa czasu kryzysu i realizację związanych z tym przedsięwzięć.

46. W przypadku wystąpienia kryzysu w dalszym otoczeniu Polski, gdy dojdzie do zaangażowania NATO lub UE, Rzeczpospolita Polska na mocy decyzji uprawnionych organów, będzie gotowa do uczestniczenia w działaniach sojuszniczych. Zaangażowanie Sił Zbrojnych RP w operacje reagowania kryzysowego będzie odbywać się zgodnie z priorytetami i zasadami określonymi w *Strategii udziału Sił Zbrojnych RP w operacjach międzynarodowych*. Zgodnie z koncepcją kompleksowego podejścia, oprócz sił zbrojnych wykorzystane będą instrumenty polityczne, dyplomatyczne, gospodarcze, przy współpracy organizacji pozarządowych.
47. W razie pojawienia się kryzysu w bezpośrednim otoczeniu Polski władze narodowe podejmą stosowne działania w wymiarze narodowym i międzynarodowym w celu uruchomienia mechanizmów reagowania kryzysowego. Na terytorium RP wprowadzony zostanie, adekwatny do skali zagrożenia, stopień alarmowy oraz/lub wyższy stan gotowości obronnej państwa. Organy administracji publicznej oraz Siły Zbrojne RP wprowadzą wybrane środki zarządzania kryzysowego oraz realizują zadania wynikające z planów operacyjnych.
48. W sytuacji pogłębiającego się kryzysu uprawnione organy podejmą decyzję o wprowadzeniu stanu gotowości obronnej państwa czasu wojny. W dalszej kolejności wprowadzony będzie stan wojenny, podniesiona gotowość bojowa Sił Zbrojnych RP oraz ogłoszona częściowa lub powszechna mobilizacja i powołany Naczelnny Dowódca Sił Zbrojnych.
49. W ramach działań prowadzonych w obronie przed terroryzmem, Rzeczpospolita Polska podejmie – zarówno samodzielnie, jak i w ramach reagowania sojuszniczego – kompleksowe działania militarne i niemilitarne, mające na celu zminimalizowanie zagrożenia. W przypadku pozyskania informacji o zagrożeniu Polski atakiem terrorystycznym skierowanym przeciwko ludności, obiektom i systemom infrastruktury krytycznej państwa, realizowane będą zadania zawarte w wykazie przedsięwzięć i procedur systemu zarządzania kryzysowego oraz planach zarządzania kryzysowego. Organy właściwe w sprawach zarządzania kryzysowego uruchomią niezbędne siły i środki w celu likwidacji skutków ataków terrorystycznych i wzmocnienia ochrony obiektów infrastruktury krytycznej państwa.
50. Działania służb państwowych odpowiedzialnych za zwalczanie terroryzmu mogą być wspierane przez siły i środki wydzielane przez siły zbrojne. W zależności od skali zagrożenia terrorystycznego lub zaistniałej sytuacji kryzysowej, Rada Ministrów może podjąć uchwałę o skierowaniu do Prezydenta RP wniosku o wprowadzenie stanu wyjątkowego na części lub całym obszarze kraju.
51. W ramach obrony przed terroryzmem Polska angażować się będzie w sojusznicze i międzynarodowe działania antyterrorystyczne poza obszarem kraju. Będą one realizowane w formie operacji wojskowej lub wsparcia udzielonego władzom danego państwa w łagodzeniu skutków ataku terrorystycznego.

2.5. Obrona przed agresją zbrojną

52. W celu obrony terytorium RP przed agresją zbrojną realizowane będą zadania wynikające z narodowych i sojuszniczych planów operacyjnych, które

obejmują: uruchomienie systemu mobilizacyjnego rozwinięcia Sił Zbrojnych RP, przegrupowanie ich do rejonów operacyjnego przeznaczenia oraz zademonstrowanie determinacji społeczeństwa i politycznej woli państwa do przeciwstawienia się agresji zbrojnej. Skala zaangażowania sił zależy będzie od dynamiki rozwoju kryzysu.

53. W przypadku gdy rozwój kryzysu zmierzał będzie nieuchronnie do konfrontacji zbrojnej, na wniosek władz narodowych zostaną rozwinięte na terytorium Polski Sojusznicze Siły Wzmocnienia. W skład zgrupowania obronnego połączonych sił sojuszniczych wejdą również Siły Zbrojne RP. Zadaniem tego zgrupowania będzie przeciwdziałanie agresji, odparcie napaści zbrojnej oraz uniemożliwienie rozwinięcia działań ofensywnych.
54. Działania podsystemu niemilitarnego SOP ukierunkowane będą głównie na utrzymanie i odtwarzanie potencjału obronnego państwa. W ramach tych działań realizowane będą zadania związane z zapewnieniem skutecznego funkcjonowania administracji publicznej i gospodarki w warunkach wojny, zaspakajaniem podstawowych potrzeb ludności oraz udzielaniem wszechstronnego wsparcia siłom zbrojnym (własnym i sojuszniczym), w tym właściwe funkcjonowanie transportu i łączności.
55. W razie udziału Polski w operacji obronnej z art. 5 TP poza obszarem państwa, Siły Zbrojne RP mogą wydzielić ze swojego składu siły zadeklarowane w ramach planowania obronnego Sojuszu.

Rozdział III. SYSTEM OBRONNY PAŃSTWA

56. Dla zapewnienia realizacji interesów narodowych i celów strategicznych w dziedzinie bezpieczeństwa Rzeczpospolita Polska organizuje i rozwija zintegrowany system bezpieczeństwa narodowego. Częścią składową tego systemu jest system obronny państwa, powołany dla przeciwstawienia się wszelkim zagrożeniom żywotnych interesów narodowych. System ten jest zintegrowany z sojuszniczym systemem bezpieczeństwa poprzez wspólne procedury działania w sytuacjach kryzysowych i w czasie wojny oraz udział w sojuszniczym planowaniu obronnym.
57. System obronny państwa stanowi skoordynowany zbiór elementów kierowania i elementów wykonawczych, a także realizowanych przez nie funkcji i procesów oraz zachodzących między nimi relacji. SOP tworzą wszystkie siły i środki przeznaczone do realizacji zadań obronnych, odpowiednio do tych zadań zorganizowane, utrzymywane i przygotowywane. Organizacja i funkcjonowanie SOP oparte jest na przepisach prawa powszechnie obowiązującego, a także na postanowieniach wynikających z umów i traktatów międzynarodowych, których Polska jest stroną.
58. SOP składa się z trzech podsystemów:
 - 1) podsystemu kierowania obronnością państwa – utworzonego z organów władzy i administracji publicznej wraz z obsługującymi urządami i niezbędną infrastrukturą oraz organów dowodzenia Sił Zbrojnych RP;
 - 2) dwóch podsystemów wykonawczych:

- podsystemu militarnego – utworzonego z Sił Zbrojnych RP;
- podsystemu niemilitarnego – utworzonego ze struktur wykonawczych administracji publicznej, przedsiębiorców oraz innych jednostek organizacyjnych.

3.1. Wymagania wobec systemu obronnego państwa

59. W celu zapewnienia właściwej realizacji stojących przed nim zadań, SOP powinien być zorganizowany i utrzymywany w sposób gwarantujący:
- zdolność do odstraszania, ochrony i obrony oraz realizacji zadań obrony kolektywnej;
 - zdolność do współpracy ze strukturami sojuszniczymi, przy zachowaniu zdolności do skutecznego działania samodzielnego;
 - efektywną współpracę wszystkich organów władzy i administracji publicznej, przedsiębiorców realizujących zadania obronne, organizacji pozarządowych i poszczególnych obywateli na rzecz obronności państwa;
 - sprawne działanie w każdych warunkach poprzez odpowiednią organizację, wyposażenie i obieg informacji;
 - zdolność do monitorowania i przeciwdziałania zagrożeniom oraz reagowania na pojawiające się zagrożenia w ich wczesnej fazie, a także do usuwania ich skutków;
 - wykorzystanie kompetencji, umiejętności i wiedzy osób uczestniczących w pracach poszczególnych podsystemów.

3.2. Podsystem kierowania obronnością państwa

60. Zasadniczym elementem podsystemu kierowania bezpieczeństwem narodowym jest podsystem kierowania obronnością państwa. Tworzą go powiązane organizacyjnie i informacyjnie organy władzy i administracji publicznej (wraz z obsługującymi urzędami i niezbędną infrastrukturą) i kierownicy jednostek organizacyjnych, które wykonują zadania związane z obronnością oraz organy dowodzenia Sił Zbrojnych RP, adekwatnie do ich hierarchicznego podporządkowania i prawnie określonych kompetencji. Przeznaczony jest on do zapewnienia optymalnych warunków do sprawnego podejmowania decyzji oraz ciągłego i trwałego koordynowania działań przez organy władzy i administracji publicznej wszystkich szczebli oraz organy dowodzenia Sił Zbrojnych RP zarówno w czasie pokoju, kryzysu, a przede wszystkim - wojny. Doraźne i stałe struktury zarządzania kryzysowego (zespoły i centra) będą wykorzystane do rozwijania elementów podsystemu kierowania obronnością państwa.
61. W myśl zapisów *Konstytucji RP*, Prezydent RP i Rada Ministrów – jako organy sprawujące władzę wykonawczą – są naczelnymi organami kierowania obronnością. Prezydent RP stoi na straży suwerenności i bezpieczeństwa państwa oraz nienaruszalności i niepodzielności jego terytorium, a także jest najwyższym zwierzchnikiem Sił Zbrojnych RP. Rada Ministrów prowadzi politykę wewnętrzną i zagraniczną Rzeczypospolitej Polskiej, zapewnia bezpieczeństwo wewnętrzne i zewnętrzne państwa oraz sprawuje ogólne kierownictwo w dziedzinie obronności. Realizację polityki Rady Ministrów

w zakresie obronności zapewnia Prezes Rady Ministrów, określając jednocześnie sposoby jej wykonania.

62. Istota kierowania obroną państwa polega na podejmowaniu przez właściwe organy władzy państwowej decyzji i działań mających na celu uruchamianie potencjału obronnego państwa poprzez wprowadzanie wyższych stanów gotowości obronnej państwa oraz uruchamianie realizacji zadań operacyjnych, w celu przeciwstawienia się zaistniałym zagrożeniom. Organy władzy państwowej - Prezydent RP we współdziałaniu z Radą Ministrów - kierują obroną państwa stosownie do swoich kompetencji określonych w *Konstytucji RP* oraz ustawach. W procesie podejmowania decyzji związanych z obroną państwa, uwzględnia się współzależności między organami RP i organami państw członkowskich NATO i UE (w tym także między organami dowodzenia Sił Zbrojnych RP i odpowiednimi dowództwami NATO), określone w przyjętych traktatach i protokołach.
63. Wykonawcami zadań w ramach kierowania obroną państwa są właściwi ministrowie, kierownicy urzędów centralnych (i innych instytucji państwowych), wojewodowie i organy samorządu terytorialnego. Organy te kierują realizacją zadań przy pomocy właściwych urzędów o odpowiednio przygotowanej strukturze organizacyjnej, w oparciu o system stanowisk kierowania. W czasie wojny Siłami Zbrojnymi RP oraz innymi podporządkowanymi jednostkami organizacyjnymi dowodzi mianowany przez Prezydenta RP Naczelny Dowódca Sił Zbrojnych, wykorzystując ogniwa Wojennego Systemu Dowodzenia oraz elementy kierowania mobilizacją i rozwinięciem wojsk.
64. Kierowanie siłami zbrojnymi w warunkach kryzysu odbywać się będzie według zasad kierowania pokojowego z wykorzystaniem struktur systemu zarządzania kryzysowego resortu obrony narodowej. Wojskami wydzielonymi do międzynarodowych zgrupowań, wykonujących zadania w ramach reagowania kryzysowego, dowodzić będą dowódcy operacyjni tych zgrupowań. Pododdziały wojska, użyte w ramach wsparcia jednostek organizacyjnych podległych lub nadzorowanych przez ministra właściwego do spraw wewnętrznych, pozostają w strukturze organizacyjnej i systemie dowodzenia Sił Zbrojnych RP.

3.3. Podsystem militarny – Siły Zbrojne RP

65. Podsystem militarny tworzą Siły Zbrojne RP. Wykonują one zadania wynikające z *Konstytucji RP*, *Strategii Bezpieczeństwa Narodowego RP* i *Strategii Obronności RP*, uszczegółowione w *Polityczno-Strategicznej Dyrektywie Obronnej RP* oraz stosownych, narodowych i sojuszniczych planach operacyjnych. Siły Zbrojne RP są apolityczne i podlegają cywilnej oraz demokratycznej kontroli. *Szerzej o Siłach Zbrojnych RP w Rozdziale IV.*

3.4. Podsystem niemilitarny – pozamilitarne struktury obronne

66. Pozamilitarne struktury obronne tworzą: administracja rządowa, samorząd terytorialny oraz inne podmioty i instytucje państwowe, a także przedsiębiorcy, na których nałożono obowiązek realizacji zadań na rzecz obronności państwa. Podsystem ten realizuje zadania obejmujące: zapewnienie sprawnego i bezpiecznego funkcjonowania państwa, zasilanie zasobami ludzkimi i materiałowymi Sił Zbrojnych RP oraz jednostek organizacyjnych

odpowiedzialnych za bezpieczeństwo wewnętrzne państwa, a także zadania wynikające z obowiązków państwa-gospodarza, zapewnienie ochrony i zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych ludności oraz tworzenie warunków do jej przetrwania.

67. Zadania obronne, jako część zadań z zakresu bezpieczeństwa narodowego, obejmują przedsięwzięcia realizowane przez organy władzy wykonawczej oraz inne organy i instytucje państwowe, przedsiębiorców oraz obywateli związanych z przygotowaniem państwa do sprawnego działania i przetrwania w warunkach zewnętrznego zagrożenia państwa, kryzysu i wojny, realizacją określonych przedsięwzięć operacyjnych w tych warunkach, a także usuwanie skutków po zażegnaniu zagrożenia, zmierzających do przywrócenia stanu normalnego funkcjonowania państwa.
68. Realizacja zadań obronnych pozwala osiągnąć odpowiedni stan gotowości obronnej państwa oraz zapewni reagowanie w przypadku zaistnienia sytuacji kryzysowej. Podstawowe rodzaje zadań obronnych obejmują: zadania ogólne o charakterze przygotowawczym; zadania dyplomatyczne; zadania informacyjne; zadania ochronne w zakresie zapewnienia sprawnego funkcjonowania państwa oraz w zakresie zapewnienia podstawowych potrzeb bytowych, duchowych i ochrony ludności; zadania gospodarczo-obronne.
69. Zadania ogólne o charakterze przygotowawczym służą stworzeniu warunków organizacyjnych do funkcjonowania struktur pozamilitarnych w poszczególnych stanach gotowości obronnej państwa i w czasie ich podwyższania. Obejmują one głównie: planowanie obronne; szkolenie obronne; edukację obronną oraz szeroko rozumiane spełnianie powszechnego obowiązku obrony.
70. Zadania dyplomatyczne mają na celu minimalizowanie ryzyka zagrożenia podstawowych interesów narodowych oraz założeń polityki zagranicznej i bezpieczeństwa, a także wsparcie dyplomatyczne w czasie konfliktu zbrojnego i jego wygaszania.
71. Zadania informacyjne służą ochronie i propagowaniu polskich interesów, informacyjnemu osłabianiu przeciwnika, umacnianiu woli, morale, determinacji obronnej i wytrwałości społeczeństwa.
72. Zadania ochronne związane z zapewnieniem sprawnego funkcjonowania państwa obejmują w szczególności: ochronę granicy państwowej; ochronę osób podlegających szczególnej ochronie oraz obiektów i transportu im służącego; ochronę delegacji i przedstawicielstw innych państw; zapewnienie łączności; ochronę szczególnie ważnych obiektów; ochronę dóbr kultury i dziedzictwa narodowego; zapewnienie bezpieczeństwa i porządku publicznego; ochronę przeciwpożarową oraz nadzór nad przestrzeganiem rygorów prawa w czasie stanu wojennego.
73. Ochrona i zapewnienie potrzeb bytowych ludności obejmuje głównie: zaopatrywanie w produkty spożywcze, wodę, produkty lecznicze i wyroby medyczne, podstawowe artykuły przemysłowe powszechnego użytku i produkty naftowe; dostawy energii elektrycznej i surowców energetycznych; alarmowanie; ewakuację; ratownictwo; budowle ochronne; zapewnienie zaopatrzenia formacji obrony cywilnej w sprzęt, materiały i środki ochrony;

likwidację skażeń i zakażeń; ochronę zdrowia; przewozy pasażerskie i towarowe; opiekę nad dziećmi i młodzieżą oraz osobami niepełnosprawnymi.

74. Celem realizacji zadań gospodarczo-obronnych jest zapewnienie materialnych podstaw realizacji zadań obronnych, w tym: utrzymanie mocy produkcyjnych i remontowych niezbędnych do realizacji zadań wynikających z PMG; przygotowanie do produkcji i usług oraz realizacja zadań ujętych w PMG; tworzenie i utrzymanie rezerw; przygotowanie transportu na potrzeby obronne państwa; przygotowanie do działania w warunkach ograniczonych dostaw; uruchomienie świadczeń osobistych i rzeczowych; ewakuacja rezerw państwowych; przyspieszenie realizacji inwestycji o znaczeniu strategicznym; wprowadzanie ograniczeń w komunikacji, łączności; odtwarzanie zniszczonej infrastruktury; zapewnienie zaopatrywania formacji obrony cywilnej w sprzęt, materiały i środki ochrony; monitorowanie potencjału ekonomicznego w zakresie przemysłu, rolnictwa, łączności, transportu, energetyki, leśnictwa i ochrony zdrowia.

Rozdział IV. SIŁY ZBROJNE RP W SYSTEMIE OBRONNYM PAŃSTWA

75. Siły Zbrojne RP są podstawowym elementem systemu obronnego państwa, przeznaczonym do skutecznej realizacji polityki bezpieczeństwa i obronnej. Zwiększające się spektrum zadań sił zbrojnych wymusza zmiany w procesie planowania obronnego oraz okresową aktualizację podstawowych założeń planistycznych, w tym szczególnie misji i zadań sił zbrojnych.

4.1. Misje i zadania Sił Zbrojnych RP

76. Mając na uwadze przyjętą w *Strategii Bezpieczeństwa Narodowego RP* ocenę zagrożeń bezpieczeństwa państwa oraz cele strategiczne w dziedzinie obronności, Siły Zbrojne RP utrzymują gotowość do realizacji trzech rodzajów misji: zagwarantowanie obrony państwa i przeciwstawienie się agresji; udział w procesie stabilizacji sytuacji międzynarodowej oraz w operacjach reagowania kryzysowego i humanitarnych; wspieranie bezpieczeństwa wewnętrznego i pomoc społeczeństwu.
77. W misji zapewnienia zdolności państwa do obrony i przeciwstawienia się agresji w ramach zobowiązań sojuszniczych, Siły Zbrojne RP utrzymują gotowość do realizacji zadań związanych z obroną i ochroną nienaruszalności granic RP; udziałem w działaniach antyterrorystycznych w kraju i poza nim; udziałem w rozwiązywaniu lokalnego lub regionalnego konfliktu zbrojnego na obszarze odpowiedzialności NATO lub poza nim; udziałem w operacji obronnej poza obszarem kraju odpowiednio do zobowiązań sojuszniczych w ramach artykułu 5 TP; prowadzeniem strategicznej operacji obronnej na terytorium RP.
78. Współuczestnictwo w misji stabilizacji sytuacji międzynarodowej oraz w operacjach reagowania kryzysowego i humanitarnych wymaga utrzymywania przez Siły Zbrojne RP sił i zdolności do: udziału w operacjach pokojowych i reagowania kryzysowego prowadzonych przez NATO, UE, ONZ oraz innych operacjach wynikających z porozumień międzynarodowych; udziału w operacjach humanitarnych prowadzonych przez organizacje międzynarodowe, rządowe i inne; współpracy wojskowej w zakresie rozwoju i stosowania środków budowy zaufania i bezpieczeństwa.

79. W celu wypełnienia misji związanej ze wspieraniem bezpieczeństwa wewnętrznego i pomocy społeczeństwu Siły Zbrojne RP utrzymują zdolność do realizacji zadań polegających na: monitorowaniu i ochronie przestrzeni powietrznej oraz wsparciu ochrony granicy lądowej i wód terytorialnych; prowadzeniu działalności rozpoznawczej i wywiadowczej; monitorowaniu skażeń promieniotwórczych, chemicznych i biologicznych na terytorium kraju; oczyszczaniu terenu z materiałów wybuchowych i przedmiotów niebezpiecznych pochodzenia wojskowego; prowadzeniu działań poszukiwawczo-ratowniczych; pomocy władzom państwowym, administracji publicznej oraz społeczeństwu w reagowaniu na zagrożenia.

4.2. Poziom zdolności operacyjnych Sił Zbrojnych RP

80. Warunki prowadzenia przyszłych działań narzucają konieczność osiągnięcia (rozbudowy bądź poprawy) kluczowych, najważniejszych z punktu widzenia skutecznego wykonywania zadań przez Siły Zbrojne RP, zdolności operacyjnych. Potrzeba posiadania tych zdolności jest pochodną powinności konstytucyjnych, zobowiązań sojuszniczych oraz wynikającej z nich konieczności przygotowania i wydzielenia komponentów sił zbrojnych do udziału w wielonarodowych operacjach połączonych na terytorium kraju i poza jego obszarem.
81. Siły Zbrojne RP utrzymują niezbędny poziom zdolności operacyjnych, które powinny zapewnić:
- w czasie pokoju – integralność terytorialną oraz nienaruszalność granic, a także ochronę i obronę przestrzeni powietrznej kraju, stanowiące bezwzględny priorytet; sprawne przejście do realizacji zadań w wypadku konfliktu zbrojnego; możliwość zaangażowania w operacje międzynarodowe zgodnie z podjętymi zobowiązaniami;
 - w razie konfliktu zbrojnego o małej skali – obronę państwa utrzymywanym w czasie pokoju potencjałem obronnym, na jednym kierunku operacyjnym;
 - w razie konfliktu zbrojnego o dużej skali – rozwinięcie strategiczne całości sił i utrzymanie strategicznie ważnych obszarów państwa, przyjęcie na terytorium państwa Sojuszniczych Sił Wzmocnienia i udział w strategicznej sojuszniczej operacji obronnej w celu stworzenia warunków do politycznego rozwiązania konfliktu zgodnie z polską racją stanu.
82. Prowadzenie działań w ramach obrony terytorium kraju wyklucza możliwość jednoczesnego użycia Sił Zbrojnych RP w operacjach reagowania kryzysowego poza obszarem państwa. Wydzielanie sił i środków do udziału w operacjach poza granicami państwa musi być podporządkowane zachowaniu zdolności do zapewnienia bezpieczeństwa i nienaruszalności granic RP.
83. Ponadto, Siły Zbrojne RP utrzymują niezbędny potencjał sił wyspecjalizowanych do prowadzenia działań antyterrorystycznych, przeciwdziałania asymetrycznym i niemilitarnym zagrożeniom oraz zadań realizowanych w sytuacjach kryzysowych w ramach wsparcia działań władz cywilnych.

84. Zasadniczy wpływ na osiąganie pożądanego stanu zdolności operacyjnych Sił Zbrojnych RP, a co za tym idzie na dalszy ich rozwój, mieć będą: zdolność do skutecznego działania, w tym poziom i jakość wyposażenia technicznego oraz wyszkolenie dowództw i sztabów; możliwości zintegrowanej logistyki oraz zabezpieczenia medycznego; zdolności ekspedycyjne; zdolność do działania w środowisku sieciocentrycznym; właściwa ochrona kontrwywiadowcza; rozszerzona współpraca cywilno-wojskowa; profesjonalizacja.
85. Realizacja zobowiązań sojuszniczych, w tym osiąganie zdolności do udziału komponentów sił zbrojnych w wielonarodowych operacjach połączonych oraz zaangażowanie w operacjach poza granicami kraju wymaga dążenia do osiągnięcia pełnej interoperacyjności.
86. Zapewnienie zdolności do dowodzenia wymaga wdrażania i sukcesywnego rozwoju, zintegrowanego, w pełni zautomatyzowanego i wydajnego systemu klasy C4ISR (dowodzenia, kierowania, łączności, systemów informatycznych, wywiadu, obserwacji i rozpoznania wojskowego), opartego o nowoczesne technologie teleinformatyczne i obejmującego wszystkie poziomy dowodzenia oraz rodzaje/komponenty sił zbrojnych. System ten ma zapewnić przewagę informacyjną, która pozwoli dowódcy na uzyskanie przewagi decyzyjnej i w rezultacie przejęcie inicjatywy na polu walki. Działając w warunkach przyszłego sieciocentrycznego pola walki, system powinien integrować zarówno środki walki, rozpoznania jak i ośrodki decyzyjne, udostępniać informacje o zasobach oraz wykorzystywać mechanizmy pozwalające na przesyłanie danych w czasie rzeczywistym, przy jednoczesnym zapewnieniu ciągłości pracy i wymaganego poziomu bezpieczeństwa. Służy temu prowadzenie kontrwywiadu radioelektronicznego oraz przedsięwzięć z zakresu ochrony kryptograficznej.
87. W zakresie dostępności sił do użycia w operacjach należy dążyć do spełnienia wymogów sojuszniczych. Wymagać to będzie zwiększenia ilości jednostek zdolnych do przerzutu i w pełni interoperacyjnych z siłami sojuszniczymi. Muszą one charakteryzować się m.in. odpowiednim wyszkoleniem, wyposażeniem i ukompletowaniem, spełnieniem standardów NATO w zakresie procedur, doktryn i dowodzenia oraz odpowiednią ilością zapasów środków bojowych i materiałowych.
88. W celu zwiększania skuteczności zabezpieczenia logistycznego i medycznego będzie rozwijany system nadzoru medycznego oraz wywiad medyczny, a także utrzymywane wyspecjalizowane pododdziały wsparcia i zabezpieczenia działań w tej samej kategorii gotowości i dostępności, co jednostki bojowe, na korzyść których działają.
89. Zapewnienie zdolności do przerzutu wojsk będzie realizowane poprzez zwiększanie możliwości w zakresie transportu strategicznego do przerzutu sił wielkości brygady. W tym celu zapewniona zostanie dostępność środków transportu strategicznego (powietrznego i morskigo) oraz zwiększona możliwość szybkiego przemieszczania komponentów naziemnych jednostek sił powietrznych. Zabezpieczenie środków transportu lotniczego i morskigo realizowane będzie poprzez: pozyskanie środków transportu powietrznego, w tym wielozadaniowych samolotów transportowych i tankowania w powietrzu; pozyskiwanie przez siły morskie okrętów transportowych, poprzez ich zakup, czarter lub inną formę; udział w wielonarodowych programach zapewniających

zdolności strategicznego transportu morskiego i powietrznego; kontrakty z podmiotami komercyjnymi.

90. W ramach rozbudowania zdolności do przetrwania i ochrony wojsk będzie zwiększana efektywność operacyjna systemu identyfikacji środków walki poprzez polepszenie odporności na zakłócenia, zwiększenie prawdopodobieństwa prawidłowej identyfikacji obiektów, rozszerzenie możliwości informacyjnych systemu oraz zapewnienie kompatybilności elektromagnetycznej urządzeń. Rozszerzeniu ulegnie zakres identyfikacji obiektów na polu walki obejmujący komponent lądowy, w szczególności artyleryjskie i raketowe systemy uzbrojenia, pododdziały pancerne i zmechanizowane, a także identyfikację pojedynczego żołnierza. Zdolność ta, w pierwszej kolejności, będzie zapewniona komponentom Wojsk Specjalnych. Ponadto, sukcesywnie zwiększana będzie zdolność do ochrony i obrony baz wojskowych oraz konwojów.
91. W celu poprawy bezpieczeństwa osób uczestniczących w operacjach międzynarodowych oraz kształtowania wysokiego morale i gotowości do podejmowania ryzyka, będzie rozwijana zdolność do zapobiegania, odzyskiwania i minimalizowania skutków izolacji personelu wojskowego we wrogim środowisku. Kluczowym dla osiągnięcia tej zdolności będzie wdrażanie procedur reagowania dowództw i sztabów na zdarzenia izolacji, wyposażenie wojsk w indywidualne środki przetrwania w izolacji oraz upowszechnienie szkolenia w zakresie odzyskiwania personelu wojskowego.
92. W zakresie zapewnienia skutecznej obrony przed bronią masowego rażenia priorytetowo traktowane będzie utworzenie zintegrowanego, działającego w sieci teleinformatycznej, systemu rozpoznania skażeń oraz powiadamiania, ostrzegania i alarmowania wojsk. Kluczowym pozostanie wyposażenie wojsk w nowoczesne środki indywidualnej i zbiorowej ochrony przed skażeniami. Istotne będzie też pozyskanie zdolności wykrywania skażeń biologicznych, w tym wykrywania zdalnego, a także zdolności w zakresie unieszkodliwiania materiałów wybuchowych i przedmiotów niebezpiecznych zawierających środki masowego rażenia.
93. W celu zapewnienia skutecznych środków obrony powietrznej rozbudowywana będzie zdolność do działania w narodowym i sojuszniczym, zintegrowanym systemie obrony powietrznej, umożliwiającym wykrywanie i niszczenie środków napadu powietrznego, w tym bezpilotowych statków powietrznych, rakiet manewrujących oraz taktycznych rakiet balistycznych.
94. Wymienione wyżej zdolności operacyjne sił zbrojnych rozwijane będą w oparciu o ich następujące zasadnicze systemy funkcjonalne: uzupełnień, rozpoznania wojskowego, rażenia, zabezpieczenia logistycznego, wsparcia dowodzenia i łączności, zabezpieczenia szkolenia, obrony powietrznej, zabezpieczenia medycznego, wsparcia inżynieryjnego, obrony przed bronią masowego rażenia, informatyzacji oraz rozwoju systemów informatycznych i telekomunikacyjnych, zabezpieczenia meteorologicznego.
95. Zacierające się granice pomiędzy aspektem militarnym rozwiązywania sytuacji kryzysowych, a podmiotami pozawojskowymi potwierdzają konieczność kompleksowego podejścia do rozwiązywania sytuacji kryzysowych. Kluczowym dla osiągnięcia sukcesów w tego typu operacjach będzie zdecydowany rozwój zdolności do rozszerzonej współpracy cywilno-

wojskowej, zarówno na szczeblu polityczno-wojskowym, jak i operacyjno-taktycznym.

96. Profesjonalizacja Sił Zbrojnych RP umożliwi podwyższenie zdolności reagowania na pojawiające się nowe zagrożenia i wyzwania, a także poprawę ich jakości, przy racjonalizacji kosztów funkcjonowania.
97. Proces profesjonalizacji Sił Zbrojnych RP wspierany będzie przez nowy model szkolnictwa wojskowego, obejmujący między innymi: wzmocnienie roli uczelni wojskowych; ukierunkowanie systemu kształcenia i doskonalenia zawodowego żołnierzy na stałe podnoszenie profesjonalizmu wojskowych i cywilnych kadr; wdrożenie w uczelniach pożądanego standardu kształcenia zawodowego; szkolenie rezerw osobowych.

4.3. Struktura organizacyjna Sił Zbrojnych RP

98. Struktura, skład, dyslokacja oraz wyposażenie Sił Zbrojnych RP powinny wynikać z charakteru i specyfiki przypisanych im misji oraz konieczności zapewnienia odpowiednich zdolności operacyjnych. Muszą umożliwiać realizację zadań w czasie pokoju, kryzysu i wojny.
99. Struktura organizacyjna Sił Zbrojnych RP powinna zapewniać wymagany stopień autonomii działania, skuteczność rażenia oraz odpowiednie standardy zaopatrzenia i wsparcia. Autonomiczność bojową utrzymywać należy od odpowiedniego szczebla organizacyjnego umożliwiającego tworzenie modułów bojowych – zespołów/grup zadaniowych.
100. Siły Zbrojne RP dzielą się na:
 - a) wojska operacyjne, obejmujące siły i środki rodzajów sił zbrojnych, przygotowane do prowadzenia działań połączonych w kraju i poza jego terytorium, w strukturach Sojuszu i w ramach innych organizacji bezpieczeństwa międzynarodowego oraz doraźnie tworzonych koalicji. W zależności od charakteru wykonywanych zadań w strukturach wojsk operacyjnych wyróżnia się:
 - jednostki bojowe: ogólnowojskowe, aeromobilne, specjalne, lotnictwa taktycznego, raketowe obrony powietrznej (OP) oraz zespoły okrętów uderzeniowych;
 - jednostki wsparcia bojowego: rozpoznania, wywiadu, walki elektronicznej, działań psychologicznych, raketowe i artylerii, obrony przeciwlotniczej, chemiczne, inżynieryjne, radiotechniczne OP, okręty obrony przeciwminowej, zwalczania okrętów podwodnych i zabezpieczenia hydrograficznego;
 - jednostki zabezpieczenia bojowego: dowodzenia, łączności i informatyki, logistyczne, medyczne, współpracy cywilno-wojskowej oraz inne pomocnicze jednostki pływające.
 - b) wojska wsparcia, przeznaczone do wspierania wojsk operacyjnych i wykonywania zadań obronnych głównie na terytorium kraju we współdziałaniu z pozamilitarnymi elementami systemu obronnego państwa. W ich skład wchodzi jednostki obrony terytorialnej, Żandarmerii Wojskowej, organy administracji wojskowej oraz jednostki logistyki stacjonarnej, stacjonarne placówki medyczne i inne zabezpieczające w systemie stacjonarnym. W szczególnych sytuacjach jest możliwe czasowe podporządkowanie części tych sił – w strefie bezpośrednich działań na terenie kraju – dowództwom sojuszniczym i koalicyjnym.

101. Istotne znaczenie dla sił zbrojnych będą mieć Narodowe Siły Rezerwowe (NSR). Docelowo umożliwią one wzmocnienie potencjału wojsk operacyjnych i wojsk wsparcia. NSR tworzy wyselekcjonowany ochotniczy zasób żołnierzy rezerwy, posiadających przydziały kryzysowe na określone stanowiska służbowe w jednostkach wojskowych, nadane w wyniku ochotniczo zawartych kontraktów na pełnienie służby wojskowej w rezerwie i pozostających w dyspozycji do wykorzystania w przypadku realnych zagrożeń militarnych i niemilitarnych, zarówno w kraju, jak i za granicą.
102. Jednostki Sił Zbrojnych RP zaszeregowuje się do jednego z następujących poziomów gotowości: siły o zróżnicowanej gotowości (wysokiej gotowości i niższej gotowości) oraz o wydłużonym terminie gotowości.
103. W skład Sił Zbrojnych RP wchodzi jako ich rodzaje: Wojska Lądowe, Siły Powietrzne, Marynarka Wojenna oraz Wojska Specjalne.
104. Wojska Lądowe przeznaczone są do zapewnienia obrony przed uderzeniami lądowo-powietrznymi w dowolnym rejonie, na każdym kierunku działania i w obliczu każdej formy zagrożenia militarnego. Ponadto, są one przygotowane do realizacji zadań wynikających z międzynarodowych zobowiązań Polski związanych z zapewnieniem bezpieczeństwa. Wyspecjalizowane siły i środki Wojsk Lądowych przygotowane są do likwidacji zagrożeń niemilitarnych. Ich struktura oparta jest na związkach taktycznych, oddziałach i pododdziałach. Trzon Wojsk Lądowych stanowią dywizje zmechanizowane i kawalerii pancernej, brygady: powietrzno-desantowa i kawalerii powietrznej oraz inne jednostki rodzajów wojsk, dowodzenia, zabezpieczenia oraz szkolnictwa wojskowego. Wojska Lądowe składają się z następujących rodzajów wojsk: pancernych i zmechanizowanych; aeromobilnych; raketowych i artylerii; obrony przeciwlotniczej; inżynieryjnych; chemicznych; łączności i informatyki. Ponadto, w skład Wojsk Lądowych wchodzi: oddziały i pododdziały rozpoznania i walki elektronicznej; oddziały i pododdziały logistyczne i zabezpieczenia medycznego oraz pododdziały działań psychologicznych i współpracy cywilno-wojskowej.
105. Siły Powietrzne są rodzajem sił zbrojnych przeznaczonym głównie do obrony przestrzeni powietrznej kraju. Funkcjonują w ramach narodowego systemu obrony powietrznej, który jest zintegrowany z systemem sojuszniczym oraz z właściwym europejskim systemem cywilno-wojskowym. Wydzielone jednostki Sił Powietrznych są przygotowane do realizacji zadań wynikających z międzynarodowych zobowiązań Polski związanych z zapewnieniem bezpieczeństwa. Zasadniczy potencjał Sił Powietrznych stanowią skrzydła lotnictwa taktycznego i lotnictwa transportowego oraz brygady raketowe OP i Brygada Radiotechniczna. Siły Powietrzne składają się z następujących rodzajów wojsk: lotniczych; obrony przeciwlotniczej; radiotechnicznych. Ponadto w skład Sił Powietrznych wchodzi: jednostki wsparcia i zabezpieczenia oraz szkolnictwa wojskowego.
106. Marynarka Wojenna przeznaczona jest do obrony interesów państwa na polskich obszarach morskich, morskiej obrony wybrzeża oraz udziału w lądowej obronie wybrzeża we współdziałaniu z innymi rodzajami sił zbrojnych w ramach strategicznej operacji obronnej. Zgodnie ze zobowiązaniami międzynarodowymi Marynarka Wojenna utrzymuje zdolności do realizacji zadań związanych z zapewnieniem bezpieczeństwa zarówno

w obszarze Morza Bałtyckiego jak i poza nim. Podstawowym zadaniem Marynarki Wojennej jest obrona i utrzymanie morskich linii komunikacyjnych państwa podczas kryzysu i wojny oraz niedopuszczenie do blokady morskiej kraju. W czasie pokoju Marynarka Wojenna wspiera działania Straży Granicznej w obszarze morskich wód terytorialnych i wyłącznej strefy ekonomicznej. W ramach dostosowania sił morskich Rzeczypospolitej Polskiej do wymagań sojuszniczych, Marynarka Wojenna dysponować będzie jednostkami zapewniającymi aktywny udział w projekcji sił połączonych NATO i UE. Trzon struktury Marynarki Wojennej tworzą flotylle okrętów, Brygada Lotnictwa Marynarki Wojennej, a także brzegowe jednostki wsparcia i zabezpieczenia działań oraz ośrodki szkolne.

107. Wojska Specjalne są przeznaczone do prowadzenia operacji specjalnych zarówno w kraju jak i poza jego granicami w okresie pokoju, kryzysu i wojny. Prowadzone, we współdziałaniu z siłami konwencjonalnymi lub samodzielnie, operacje mogą mieć znaczenie strategiczne lub operacyjne. Struktura Wojsk Specjalnych oparta jest na samodzielnych oddziałach i pododdziałach, złożonych ze specjalnie wyselekcjonowanych, wyszkolonych i wyposażonych żołnierzy przygotowanych do działań w środowisku podwyższonego ryzyka, zdolnych do realizacji celów będących poza zasięgiem możliwości jednostek konwencjonalnych. Rozwój jednostek specjalnych jest naturalnym rozwinięciem nowoczesnej doktryny militarnej, która zakłada tworzenie wysoce wyspecjalizowanych sił, zdolnych do realizacji różnorodnych i specyficznych zadań.

108. W skład Sił Zbrojnych RP wchodzi również:

- Dowództwo Operacyjne Sił Zbrojnych, które odpowiada za: planowanie operacyjne i dowodzenie operacyjne częścią Sił Zbrojnych RP, wydzieloną z Wojsk Lądowych, Sił Powietrznych oraz Marynarki Wojennej i przekazaną w jego podporządkowanie dla przeprowadzenia operacji, w tym poza granicami kraju; wykonywanie zadań Ministra Obrony Narodowej w zakresie ochrony granicy państwowej w przestrzeni powietrznej Rzeczypospolitej Polskiej; przygotowanie organów dowodzenia operacyjnego Sił Zbrojnych RP, a także ich zgrywanie z dowództwami związków organizacyjnych i jednostek wojskowych przewidywanych do wydzielenia w jego podporządkowanie;
- Inspektorat Wsparcia Sił Zbrojnych odpowiedzialny za: organizowanie i kierowanie systemem wsparcia logistycznego sił zbrojnych, w tym zabezpieczenie jednostek wojskowych użytych lub przebywających poza granicami państwa; kierowanie procesem planowania i realizacji zadań wynikających z pełnienia funkcji państwa-gospodarza (HNS) i państwa wysyłającego; zarządzanie obroną terytorialną, wydzielonymi siłami inżynierii wojskowej i obrony przed bronią masowego rażenia; kierowanie terenowymi organami wykonawczymi Ministra Obrony Narodowej w sprawach operacyjno-obronnych i rządowej administracji niezespolonej;
- Inspektorat Wojskowej Służby Zdrowia, który jest organem zarządzającym systemem zabezpieczenia medycznego Sił Zbrojnych RP, odpowiedzialnym za kierowanie wojskową służbą zdrowia,

programowanie rozwoju systemu zabezpieczenia medycznego oraz współpracę cywilno-wojskową w sektorze medycznym;

- Żandarmeria Wojskowa, jako wyodrębniona i wyspecjalizowana służba, przeznaczona głównie do: ochrania porządku publicznego na terenach i obiektach jednostek wojskowych oraz w miejscach publicznych; udziału w narodowym systemie reagowania kryzysowego; udziału w akcjach poszukiwawczych, ratowniczych i humanitarnych oraz realizacji zadań wsparcia działań wojsk operacyjnych;
- Dowództwo Garnizonu Warszawa, którego zasadniczymi zadaniami są: kompleksowe przygotowanie warunków zapewniających sprawne rozwinięcie i funkcjonowanie stanowisk dowodzenia szczebla strategicznego w czasie pokoju, kryzysu i wojny; ochrona i obrona obiektów oraz zabezpieczenie funkcjonowania Ministerstwa Obrony Narodowej i jednostek organizacyjnych podległych Ministrowi Obrony Narodowej.

Ponadto, po ogłoszeniu mobilizacji, w skład Sił Zbrojnych RP wchodzi: Służba Kontrwywiadu Wojskowego i Służba Wywiadu Wojskowego.

109. Istotną rolę w zabezpieczeniu potrzeb mobilizacyjnych oraz współpracy z pozamilitarnymi elementami systemu obronnego państwa odgrywają terenowe organy administracji wojskowej, a zwłaszcza wojewódzkie sztaby wojskowe i wojskowe komendy uzupełnień. Ich dostosowywanie do wypełniania nowych funkcji i zadań wynika z procesu profesjonalizacji Sił Zbrojnych RP.

4.4. Miejsce i rola organów dowodzenia Sił Zbrojnych RP w podsystemie kierowania obronnością.

110. Organy dowodzenia Sił Zbrojnych RP szczebla strategicznego są integralną częścią systemu kierowania obronnością we wszystkich stanach gotowości obronnej państwa. W skład tego systemu wchodzi organy kierowania i dowodzenia szczebla strategicznego, to jest Minister Obrony Narodowej i Szef Sztabu Generalnego Wojska Polskiego oraz Naczelny Dowódca Sił Zbrojnych z chwilą jego mianowania. W systemie kierowania obronnością uczestniczą również pozostałe elementy systemu dowodzenia Sił Zbrojnych RP szczebla operacyjnego i taktycznego.

111. Celem dowodzenia Siłami Zbrojnymi RP jest utrzymanie ich w ciągłej gotowości i zdolności bojowej oraz stworzenie odpowiednich warunków do przygotowania dowództw i jednostek wojskowych do sprawnego wykonywania misji i zadań w czasie pokoju, kryzysu i wojny, zarówno w systemie narodowym, sojuszniczym, jak i koalicyjnym.

112. W czasie pokoju Prezydent RP sprawuje zwierzchnictwo nad Siłami Zbrojnymi RP za pośrednictwem Ministra Obrony Narodowej. Całością działań sił zbrojnych w czasie pokoju kieruje Minister Obrony Narodowej. Swoje zadania minister wykonuje przy pomocy Ministerstwa Obrony Narodowej, w skład którego wchodzi Sztab Generalny Wojska Polskiego.

113. Siłami Zbrojnymi RP w czasie pokoju – w imieniu Ministra Obrony Narodowej – dowodzi Szef Sztabu Generalnego Wojska Polskiego, który pod względem pełnionej funkcji jest żołnierzem o najwyższym stopniu wojskowym w czynnej służbie wojskowej. Zasadniczymi organami systemu dowodzenia Siłami Zbrojnymi RP w czasie pokoju są: Sztab Generalny Wojska Polskiego, Dowództwo Operacyjne Sił Zbrojnych, Dowództwa Rodzajów Sił Zbrojnych, Inspektorat Wsparcia Sił Zbrojnych, Inspektorat Wojskowej Służby Zdrowia, Komenda Główna Żandarmerii Wojskowej i Dowództwo Garnizonu Warszawa.
114. W razie zaistnienia sytuacji kryzysowych nie stwarzających bezpośredniego zagrożenia dla bezpieczeństwa Polski, nie przewiduje się wprowadzania istotnych zmian w systemie dowodzenia Sił Zbrojnych RP. Uruchomione zostaną jedynie dodatkowe środki i procedury systemu zarządzania kryzysowego. Wojskami wydzielonymi do międzynarodowych zgrupowań, wykonujących zadania w ramach reagowania kryzysowego poza obszarem państwa dowodzić będą operacyjni dowódcy tych zgrupowań.
115. W czasie kryzysu kierowanie i dowodzenie Siłami Zbrojnymi RP odbywa się według zasad przyjętych w czasie pokoju z wykorzystaniem sił, środków i procedur systemu zarządzania kryzysowego Ministerstwa Obrony Narodowej. Jest on w pełni zintegrowany z krajowym i sojuszniczym systemem zarządzania kryzysowego.
116. W czasie wojny Minister Obrony Narodowej kieruje podległymi jednostkami organizacyjnymi ze Stanowiska Kierowania MON oraz spełnia rolę organu planistycznego i koordynującego wsparcie i zabezpieczenie działań Sił Zbrojnych RP i wojsk sojuszniczych, uczestniczących w operacji przeciwdziałania i przeciwstawienia się agresji zbrojnej przeciwko Rzeczypospolitej Polskiej.
117. W operacji obronnej siłami zbrojnymi dowodzi Naczelny Dowódca Sił Zbrojnych ze Stanowiska Dowodzenia Naczelnego Dowódcy SZ, który: dowodzi Siłami Zbrojnymi RP w celu odparcia zbrojnej agresji na terytorium RP; zapewnia współdziałanie podległych mu sił zbrojnych z siłami sojuszniczymi w planowaniu i prowadzeniu działań wojennych; określa, w ramach swojej właściwości, potrzeby sił zbrojnych w zakresie wsparcia ich przez niemilitarną część systemu obronnego państwa, wyznacza organy wojskowe do realizacji zadań administracji rządowej i samorządowej w strefie bezpośrednich działań wojennych.

ROZDZIAŁ V. PRZYGOTOWANIA OBRONNE PAŃSTWA

118. Przygotowania obronne mają na celu zapewnienie funkcjonowania SOP w razie zewnętrznego zagrożenia bezpieczeństwa i w czasie wojny, w tym planowanie przedsięwzięć gospodarczo-obronnych oraz zadań wykonywanych na rzecz Sił Zbrojnych RP i wojsk sojuszniczych. Planowanie, organizowanie i realizacja przygotowań obronnych państwa należy do zadań Rady Ministrów. Koordynacyjną rolę w tym procesie odgrywa Minister Obrony Narodowej.
119. Wspólną dziedziną integrującą podsystemy wykonawcze SOP jest planowanie obronne. Obejmuje ono planowanie operacyjne i programowanie obronne oraz jest ukierunkowane - odpowiednio - postanowieniami *Polityczno-*

Strategicznej Dyrektywy Obronnej RP i Wytycznymi Rady Ministrów do Programowania Przygotowań Obronnych RP.

120. W ramach planowania operacyjnego opracowywane są: PRO RP, plany operacyjne sił zbrojnych, plany operacyjne funkcjonowania działów administracji rządowej, urzędów centralnych, województw i organów samorządu terytorialnego, plany szczególnej ochrony obiektów ważnych dla bezpieczeństwa i obronności państwa, a także plany osłony technicznej infrastruktury transportowej kraju.
121. Programowanie obronne odbywa się według zasad obowiązujących w NATO, w czteroletnim cyklu planistycznym na dziesięcioletni okres planistyczny. W obszarze programowania obronnego tworzone są kluczowe dla bezpieczeństwa i obronności państwa programy, a mianowicie: *Program Rozwoju Sił Zbrojnych RP* (ukierunkowany wytycznymi *Głównych kierunków rozwoju Sił Zbrojnych RP oraz ich przygotowań do obrony państwa* oraz założeniami *Szczegółowych kierunków przebudowy i modernizacji Sił Zbrojnych RP*), *Program Pozamilitarnych Przygotowań Obronnych RP*, *Plan Doskonalenia Obrony Cywilnej* oraz PMG. W ramach programowania obronnego przeprowadzany jest również przegląd obronny, w efekcie którego dokonuje się oceny pozamilitarnych przygotowań obronnych i tworzy *Raport o Stanie Obronności RP*.
122. Realizacja przygotowań obronnych wymaga odpowiedniego ich finansowania. Wydatki obronne są planowane w trybie prac nad ustawą budżetową. W odniesieniu do militarnych przygotowań obronnych wydatkowanie środków odbywa się zgodnie z ustaleniami przyjętymi w aktualnym *Programie Rozwoju Sił Zbrojnych RP*, natomiast w sferze pozamilitarnej zgodnie z ustaleniami przyjętymi w *Programie Pozamilitarnych Przygotowań Obronnych*, PMG oraz *Programie Doskonalenia Obrony Cywilnej*.

5.1. Przygotowania podsystemu kierowania obronnością państwa

123. Celem przygotowań obronnych podsystemu kierowania obronnością jest tworzenie warunków organizacyjnych i technicznych do kierowania państwem w sytuacjach występowania zewnętrznych zagrożeń bezpieczeństwa państwa. Podjęte działania zmierzają do budowy jednolitego systemu kierowania, zapewniającego spójne działanie niezależnie od rodzaju i charakteru zagrożeń, we wszystkich stanach gotowości obronnej państwa, prowadzonego z przygotowanych stanowisk kierowania. Dla określonych organów państwowych organizowane jest Centralne Stanowisko Kierowania, w którego skład wchodzi stanowiska kierowania Prezydenta RP, Prezesa Rady Ministrów i ministrów oraz kierowników urzędów centralnych wyznaczonych przez premiera.

5.2. Przygotowania podsystemu militarnego

124. W obszarze przygotowań obronnych podsystemu militarnego realizowane są przedsięwzięcia zmierzające do zwiększenia potencjału Sił Zbrojnych RP w ramach istniejących możliwości finansowych państwa, z akcentem na aspekty jakościowe. Trwa proces transformacji obejmujący między innymi profesjonalizację i modernizację techniczną Sił Zbrojnych RP.

125. Konieczne jest dostosowanie założeń ewentualnego użycia i działania Sił Zbrojnych RP do zmieniających się warunków. Główny wysiłek należy skoncentrować na uzyskanie wysokiej gotowości do użycia modułów bojowych, poszczególnych mobilnych komponentów rodzajów sił zbrojnych w realizacji misji poza granicami kraju. W sposób planowy należy przygotować Siły Zbrojne RP do szybkiego przerzutu i przebywania w odległych, różnorodnych geograficznie i klimatycznie regionach. Zasadne jest przygotowanie odpowiedniej i nowoczesnej infrastruktury obronnej (kierowania, łączności, transportu) do zadań wynikających z obowiązków państwa-gospodarza i współpracy cywilno-wojskowej (CIMIC).
126. Przygotowania podsystemu militarnego muszą uwzględniać potrzebę rozwijania zdolności i formacji o zadaniach ratowniczych (w tym wyspecjalizowanych w poszukiwaniu i odzyskiwaniu personelu wojskowego), humanitarnych i porządkowych, a także specjalistycznych oddziałów do likwidacji skażeń chemicznych, biologicznych, radiologicznych i nuklearnych (CBRN) oraz pododdziały ochrony i obrony obiektów.

5.3. Przygotowania podsystemu niemilitarnego

127. Do zasadniczych obszarów przygotowań obronnych realizowanych w podsystemie niemilitarnym należą: rezerwy państwowe; mobilizacja gospodarki; militaryzacja; ochrona obiektów szczególnie ważnych dla bezpieczeństwa i obronności państwa; przygotowanie, wykorzystanie i ochrona transportu na potrzeby obronne państwa; przygotowanie oraz wykorzystywanie publicznej i niepublicznej służby zdrowia na potrzeby obronne państwa; przygotowanie i wykorzystanie systemów łączności na potrzeby obronne państwa; szkolenie obronne; kontrola wykonywania zadań obronnych; przygotowanie oraz funkcjonowanie systemów obserwacji, pomiarów, analiz, prognozowania i powiadamiania o skażeniach promieniotwórczych, chemicznych i biologicznych na terytorium RP.

Rezerwy państwowe

128. Skuteczna realizacja zadań gospodarczo-obronnych wymaga utrzymywania przez państwo stosownego poziomu strategicznych rezerw państwowych. System rezerw strategicznych stanowi ważne ogniwo w procesie zaspokajania najpilniejszych potrzeb gospodarki narodowej, ludności i sił zbrojnych. Zasoby rezerw państwowych mogą być wykorzystywane w okresie zewnętrznego zagrożenia bezpieczeństwa państwa i w czasie wojny oraz w czasie podwyższania gotowości obronnej państwa, jak również w przypadku zaistnienia sytuacji kryzysowych o znamionach klęsk żywiołowych oraz wystąpienia zakłóceń w funkcjonowaniu gospodarki.
129. Rezerwy służą zaspokajaniu podstawowych surowcowych, materiałowych i paliwowych potrzeb gospodarki, utrzymaniu ciągłości zaopatrzenia ludności w podstawowe produkty rolne i żywnościowe, wyroby i produkty medyczne oraz zabezpieczeniu potrzeb Sił Zbrojnych RP w realizacji ich zadań. Zasoby rezerw mogą być wykorzystywane w ramach prowadzonych misji pokojowych, humanitarnych, operacji reagowania kryzysowego oraz realizacji zadań wynikających ze zobowiązań i porozumień międzynarodowych.

130. W procesie tworzenia, gospodarowania, dysponowania, finansowania oraz kontroli rezerw strategicznych uwzględnia się ocenę zagrożeń bezpieczeństwa narodowego, perspektywy koniunkturalne na świecie oraz sytuację gospodarczą i społeczną państwa.

Mobilizacja gospodarki

131. Jednym z zasadniczych elementów mobilizacji państwa jest przestawienie produkcji zakładów przemysłowych z produkcji pokojowej na wojenną. Realizacja tego przedsięwzięcia ma przebiegać zgodnie z *Programem Mobilizacji Gospodarki*, który jest opracowywany w ramach programowania obronnego, obejmującym zadania wybranych działów gospodarki w zakresie zabezpieczenia potrzeb obronnych państwa w warunkach zewnętrznego zagrożenia bezpieczeństwa i w czasie wojny. Opracowany w czasie pokoju PMG ma istotny wpływ na funkcjonowanie sił zbrojnych i innych instytucji realizujących zadania obronne. Pozwala, w stosunkowo krótkim czasie, na uruchomienie produkcji uzbrojenia i sprzętu wojskowego, środków bojowych oraz remontów sprzętu, dla zaspokojenia zwiększonych potrzeb, wynikających z rozwinięcia sił zbrojnych do etatów czasu „W” oraz ponoszenia strat wojennych.

Militaryzacja

132. Istotnym elementem przygotowań obronnych jest tworzenie warunków do objęcia militaryzacją jednostek organizacyjnych wykonujących zadania szczególnie ważne dla obronności lub bezpieczeństwa państwa. Celem militaryzacji jest podniesienie dyspozycyjności stanów osobowych jednostek organizacyjnych podlegających militaryzacji oraz zwiększenie skuteczności kierowania tymi jednostkami. Wykaz jednostek organizacyjnych podlegających militaryzacji ustala Rada Ministrów na wniosek ministrów i wojewodów realizujących zadania wynikające z PRO RP. Przygotowanie jednostek przewidzianych do militaryzacji polega na wykonywaniu szeregu przedsięwzięć organizacyjno-planistycznych, zapewniających gotowość tych jednostek do realizacji zadań określonych w resortowych i wojewódzkich zestawieniach zadań w zakresie militaryzacji.

Ochrona obiektów szczególnie ważnych dla bezpieczeństwa i obronności państwa

133. Zadania związane z ochroną obiektów szczególnie ważnych dla bezpieczeństwa i obronności państwa są realizowane w ramach powszechnego obowiązku obrony RP. Obiekty podlegające szczególnej ochronie ustala Rada Ministrów na wniosek ministrów i wojewodów oraz innych organów państwowych. Szczególna ochrona obiektów jest przygotowywana przez organy, instytucje, formacje, przedsiębiorców lub jednostki organizacyjne, w których właściwości znajdują się te obiekty. Ochrona obiektów szczególnie ważnych dla bezpieczeństwa i obronności państwa prowadzona jest przez jednostki zmilitaryzowane przeznaczone do realizacji zadań ochronnych samodzielnie bądź z udziałem Sił Zbrojnych RP, Policji, Państwowej Straży Pożarnej i formacji obrony cywilnej.

Przygotowania transportu i infrastruktury transportowej

134. Przygotowanie transportu i infrastruktury transportowej kraju dla potrzeb obronnych obejmuje realizację przedsięwzięć o charakterze organizacyjno-gospodarczym, podejmowanych na rzecz kompleksowego wykorzystania transportu podczas podwyższania gotowości obronnej państwa. Dotyczą one w szczególności planowania świadczenia usług przewozowych, przygotowania transportu morskiego, samochodowego, kolejowego, lotniczego, żeglugi śródlądowej na potrzeby obronne państwa, przygotowania infrastruktury transportowej kraju na potrzeby obronne oraz jej ochronę i osłonę techniczną. Transport wykorzystywany będzie przez Siły Zbrojne RP oraz – w ramach wsparcia – przez wojska sojuszników, jednostki organizacyjne podlegające militaryzacji i jednostki stanowiące bazę specjalnie tworzonych jednostek organizacyjnych podlegających militaryzacji, jednostki organizacyjne podlegające i nadzorowane przez ministra właściwego do spraw wewnętrznych oraz formacje obrony cywilnej.

Przygotowania służby zdrowia

135. Przygotowania obronne obejmują również problematykę planowania i realizacji na potrzeby obronne państwa zadań w zakresie przygotowania oraz wykorzystania publicznej i niepublicznej służby zdrowia. Dotyczą one zwiększenia bazy szpitalnej i zmiany jej profilu, tworzenia zastępczych miejsc szpitalnych, działania lecznictwa otwartego, organizacji publicznej służby krwi, zabezpieczenia sanitarno-epidemiologicznego, postępowania w przypadku występowania zdarzeń radiacyjnych i innych skutków użycia broni masowego rażenia oraz realizacji świadczeń na rzecz niektórych jednostek organizacyjnych. Realizację tych zadań powierzono ministrowi właściwemu do spraw zdrowia, wojewodom oraz samorządom terytorialnym.

Systemy łączności

136. Przygotowanie i wykorzystanie systemów łączności na potrzeby obronne państwa w zakresie telekomunikacji ma na celu dostarczanie użytkownikom systemu wymaganych usług telekomunikacyjnych w sposób niezawodny i bezpieczny, umożliwiający sprawną realizację zadań w czasie pokoju, zagrożenia bezpieczeństwa państwa oraz wojny. Systemy łączności na potrzeby obronne powinny umożliwiać integrację wykorzystywanych środków łączności w ramach jednolitej platformy komunikacyjnej. Do ich przygotowania wykorzystuje się zasoby sieci resortowych oraz przedsiębiorców telekomunikacyjnych. Niezwykle ważne jest inspirowanie i wspieranie rozwoju nowoczesnych technologii telekomunikacyjnych, w szczególności odpornych na awarie i zakłócenia, a także ich implementacja do istniejących systemów łączności docelowo połączonych w zintegrowany system telekomunikacyjny. Przygotowanie i wykorzystanie systemu łączności na potrzeby obronne państwa w zakresie poczty ma na celu zapewnienie użytkownikom systemu wymaganych usług pocztowych w sposób ciągły i bezpieczny, umożliwiający sprawną realizację zadań w czasie pokoju, zagrożeń bezpieczeństwa państwa oraz wojny. Do przygotowania tego systemu wykorzystuje się infrastrukturę operatorów pocztowych, wojskową pocztę polową, pocztę podległą ministrowi właściwemu do spraw wewnętrznych oraz pocztę kurierską podległą ministrowi właściwemu do spraw zagranicznych.

Szkolenia obronne i kontrole zadań obronnych

137. Elementem pozamilitarnych przygotowań obronnych jest szkolenie obronne. Wpływa ono istotnie na wzrost kompetencji, umiejętności i wiedzy specjalistycznej pracowników i kadry kierowniczej odpowiedzialnej za sprawne funkcjonowanie poszczególnych elementów SOP. Koordynację szkoleń obronnych realizowanych przez ministrów kierujących działami administracji rządowej i wojewodów, sprawuje, za pośrednictwem Ministra Obrony Narodowej, Prezes Rady Ministrów. Na szczeblu centralnym szkolenie obronne realizowane jest w ramach Wyższych Kursów Obronnych dla organów władzy publicznej oraz kadr administracji publicznej. Szkolenie obejmuje również pracowników jednostek organizacyjnych realizujących zadania produkcyjne i usługowe związane z obronnością. Zasadnicze funkcje organizatorskie związane z planowaniem, prowadzeniem i finansowaniem szkolenia obronnego należą do kompetencji organów rządowych, natomiast organizacja szkolenia w obrębie struktur samorządowych należy do marszałków województw, starostów, wójtów, burmistrzów i prezydentów miast. Szkolenie obronne prowadzone jest również w formie praktycznych ćwiczeń, w tym treningów i gier. Stanowią one istotny element przygotowań obronnych państwa, służący weryfikacji przyjmowanych koncepcji operacyjno-strategicznych i rozwiązań organizacyjno-funkcjonalnych w sferze obrony narodowej.
138. Realizowane jest również szkolenie w zakresie powszechnej samoobrony ludności, które ma na celu przygotowanie ludności do samoobrony przed środkami masowego rażenia, w tym również nabycie praktycznych umiejętności obrony własnego zdrowia, życia, mienia oraz udzielania pomocy poszkodowanym. Szkolenie ludności w zakresie powszechnej samoobrony przeprowadza się w formie zajęć podstawowych, lub ćwiczeń praktycznych.
139. Ważną rolę w procesie doskonalenia umiejętności organów władzy i administracji rządowej podejmowania decyzji w sprawach kluczowych dla bezpieczeństwa narodowego odgrywają Strategiczne Gry Obronne „KIEROWNICTWO”. Są one przedsięwzięciem realizowanym w formule rozszerzonego posiedzenia Rady Ministrów, z udziałem Prezydenta RP lub jego przedstawicieli. SGO „KIEROWNICTWO” odbywają się cyklicznie na podstawie zapisów protokołu ustaleń Rady Ministrów oraz są wpisane do *Programu Pozamilitarnych Przygotowań Obronnych RP*. Rada Ministrów zlecając przeprowadzenie kolejnych gier, ustala każdorazowo ich zakres tematyczny. Stałym elementem gier jest ocena aktualnego stanu bezpieczeństwa państwa.
140. Ocenie przygotowań obronnych państwa służą kontrole wykonywania zadań obronnych. Celem kontroli jest sprawdzenie prawidłowości realizacji zadań w zakresie obronności oraz określenie stanu przygotowań obronnych w państwie. Czynności sprawdzające prowadzone są systematycznie w trybie kontroli doraźnych. Kontrole zarządza Prezes Rady Ministrów, a rolę koordynatora sprawuje Minister Obrony Narodowej. Poszczególne jednostki organizacyjne nie mogą być objęte kontrolą kompleksową częściej niż raz na pięć lat i kontrolą problemową częściej niż raz w roku. Ograniczenia te nie dotyczą kontroli doraźnych.

Potencjał naukowy i przemysłowy

141. Przemysł krajowy pozostaje głównym źródłem zaopatrzenia sił zbrojnych w uzbrojenie i sprzęt wojskowy, a polskie placówki naukowo-badawcze są głównym dostawcą technologii i myśli technicznej w zakresie technologii obronnych.
142. Integracja polskiego potencjału naukowego i przemysłowego w obszarze obronności powinna być ukierunkowana na państwa Unii Europejskiej i NATO, a platformą wymiany doświadczeń i pozyskiwania najnowszych technologii powinna być Europejska Agencja Obrony oraz Organizacja Badań i Technologii NATO. Celem głównym integracji winno być pozyskiwanie najnowszych technologii obronnych dla Sił Zbrojnych RP oraz wzmacnianie potencjału naukowego i przemysłowego Polski.
143. Główne wysiłki jednostek naukowych i przemysłowych w obszarze technologii obronnych powinny być skierowane na rozwijanie technologii podnoszących bezpieczeństwo żołnierzy, dających duży efekt odstraszania, trwale zwiększających potencjał bojowy oraz zapewniających możliwości manewrowe siłom zbrojnym.

ROZDZIAŁ VI. KIERUNKI TRANSFORMACJI SYSTEMU OBRONNEGO PAŃSTWA

144. Transformacja SOP należy do najważniejszych celów strategicznych realizowanych przez organy władzy i administracji publicznej. Kierunki transformacji wynikają z wymogów ciągle zmieniającego się środowiska bezpieczeństwa.
145. Należy tworzyć nowe i doskonalić istniejące regulacje prawne z obszaru obronności, a w szczególności usprawniające funkcjonowanie SOP. Transformacja powinna objąć newralgiczny obszar narodowego planowania obronnego. Podjęte działania powinny być ukierunkowane na wewnętrzną harmonizację elementów planowania obronnego oraz synchronizację planowania narodowego z sojuszniczym. Poprawa systemu planowania powinna sprzyjać efektywnemu podejmowaniu decyzji w dziedzinie obronności. Planowanie musi być prowadzone w sposób metodyczny, zaczynając od planowania na szczeblu strategicznym, a kończąc na efektywnym wydatkowaniu budżetu. Plany i programy powstałe w wyniku realizacji procesu planowania obronnego powinny podlegać stałemu monitorowaniu.
146. Procesy transformacyjne powinny zmierzać do stworzenia w drodze ustawowej jednolitej podstawy prawnej dla wszystkich przedsięwzięć związanych z planowaniem obronnym. Ustawa powinna definiować podstawowe pojęcia, określać dokumenty strategiczne i doktrynalne stanowiące podstawę planowania obronnego, wymieniać dokumenty planistyczne, wraz z zasadami ich opracowania, wykonania i zatwierdzania oraz określać rolę i zadania organów władzy państwowej w tych sprawach. Będzie się dążyć do stworzenia jednolitego systemu planowania obronnego obejmującego: wytyczne polityczne, planowanie długookresowe (perspektywiczne), planowanie operacyjne, programowanie obronne

(średniookresowe), budżetowanie w układzie zadaniowym oraz przeglądy obronne.

147. W Ministerstwie Obrony Narodowej przeprowadzane będą, jako część składowa Strategicznych Przeglądów Bezpieczeństwa Narodowego lub niezależnie, Strategiczne Przeglądy Obronne. Stanowią one narzędzie polityki obronnej mające na celu ukierunkowanie i racjonalizację wyborów w procesie transformacji potencjału obronnego państwa, w którym główną rolę odgrywają Siły Zbrojne RP.

6.1. Transformacja podsystemu militarnego

148. Adaptacja Sił Zbrojnych RP do nowych uwarunkowań będzie możliwa dzięki prowadzeniu stałej ich transformacji. Transformacja sił zbrojnych jest procesem ciągłego i proaktywnego ich rozwoju poprzez integrację innowacyjnych koncepcji i doktryn, które sprzyjają dostosowaniu sił zbrojnych do zmian zachodzących w środowisku bezpieczeństwa. Dostosowanie do tych zmian ma na celu pozyskiwanie przez siły zbrojne pożądanych zdolności operacyjnych.

149. Rozwijanie zdolności odbywa się poprzez wypracowywanie i wdrożenie doktryn, kształtowanie organizacji, zapewnienie szkolenia, dostarczenie techniki, kreowanie przywództwa, dobór personelu, budowanie infrastruktury i osiąganie interoperacyjności. Transformacja obejmuje wszystkie dziedziny funkcjonowania Sił Zbrojnych RP i ich otoczenia, przy uwzględnieniu istniejących uwarunkowań politycznych, ekonomicznych, organizacyjnych, prawnych i społecznych. Istotą transformacji jest poszukiwanie i wprowadzanie innowacyjnych zmian, wykorzystywanie zdobywanej wiedzy i doświadczeń oraz gruntowna zmiana sposobu myślenia o siłach zbrojnych, z podejścia ilościowego na jakościowe.

150. Transformacja jest procesem długofalowym, wykorzystującym postęp technologiczny oraz nowoczesne metody zarządzania i kierowania siłami zbrojnymi. Stosowane są następujące narzędzia transformacji: opracowywanie nowych koncepcji i ich weryfikowanie poprzez eksperymentowanie, planowanie obronne oparte na rozwoju zdolności oraz system wykorzystywania doświadczeń.

151. W wyniku transformacji Siły Zbrojne RP mają być istotnym instrumentem budowania wiarygodności i międzynarodowej pozycji Polski poprzez ciągłe dostosowywanie ich do wymogów szeroko rozumianego środowiska bezpieczeństwa. Powinny stać się siłami profesjonalnymi, uniwersalnymi, o modułowym charakterze. Siły Zbrojne RP mają charakteryzować się wysokim stopniem gotowości bojowej i dostępności, nowoczesną techniką bojową i sprzętem wojskowym oraz posiadać zintegrowane struktury rozpoznania, dowodzenia, wsparcia i zabezpieczenia logistycznego.

152. Sprostanie sojuszniczym zobowiązaniom i realizacja powierzonych wojsku zadań wymaga wytężonego wysiłku transformacyjnego i głębokich zmian w funkcjonowaniu i strukturze Sił Zbrojnych RP. Wprowadzana profesjonalizacja, rozumiana nie tylko jako uzawodowienie armii, ale przede wszystkim jako poprawa jej jakości, sprzyjać będzie transformacji. Profesjonalizacja armii ma na celu podwyższenie jej zdolności operacyjnych i potencjału, a także racjonalizację kosztów.

153. Usprawnienie struktury kierowania i dowodzenia Siłami Zbrojnymi RP realizowane będzie poprzez redukcję zbędnych szczebli dowodzenia, oddzielenie funkcji planistycznych od dowódczych i szkoleniowych oraz wprowadzenie nowoczesnego zarządzania opartego na przejrzystym podziale kompetencji. Spłaszczenie struktury dowodzenia oraz tworzenie struktur połączonych wpisuje się w ogólny trend konsolidacji sił i środków, zmierzający do zwiększenia efektu synergii i zintegrowania.
154. Ważnym celem transformacji musi być rozwój zdolności umożliwiających udział Sił Zbrojnych RP w międzynarodowych operacjach zapobiegania konfliktom i rozwiązywania kryzysów różnej intensywności. Odbywać się ono będzie zgodnie z zapisami *Strategii udziału Sił Zbrojnych RP w operacjach międzynarodowych*.
155. Osiągnięcie pożądanego stanu Sił Zbrojnych RP będzie możliwe nie tylko poprzez modernizację techniczną czy zmiany strukturalno-organizacyjne, ale przede wszystkim poprzez wprowadzenie głębokich zmian w kulturze organizacji, jaką są siły zbrojne. Wdrożeniu najlepszych rozwiązań funkcjonowania Sił Zbrojnych RP sprzyjać będzie współpraca z sojusznikami i koalicjantami.
156. Przyszłość będą stanowić sojusznicze (koalicyjne) i wielonarodowe operacje bazujące na efektach, w których zdefiniowanie i zaplanowanie rezultatów operacji następuje przed jej rozpoczęciem w sposób kompleksowy. Uczestnicy operacji wspólnie określają stan końcowy oraz ustalają odpowiedzialność za realizację działań i ich koordynację. W związku z tym, planowanie i prowadzenie operacji międzynarodowych, w tym przygotowanie odpowiedniego komponentu cywilno-wojskowego, jest zadaniem całego państwa i wymaga włączenia się do współpracy wielu podmiotów.

6.2. Transformacja podsystemu niemilitarnego

157. Zmieniające się pojmowanie bezpieczeństwa i obrony oraz charakter współczesnych i przyszłych operacji wymagają kompleksowego podejścia. Z uwagi na wydłużanie się fazy postkonfliktowej, rośnie rola instrumentów niemilitarnych i komponentu cywilnego w operacjach wojskowych. Skłania to do poszukiwania odpowiednich mechanizmów i procedur harmonizujących działania wszystkich podmiotów biorących udział w danej operacji na wszystkich szczeblach: strategicznym, operacyjnym i taktycznym. Konieczna jest zatem synchronizacja politycznych, ekonomicznych, społecznych i militarnych instrumentów oddziaływania.
158. Transformacja podsystemu niemilitarnego SOP polegać powinna głównie na jego doskonaleniu do wykonywania zadań związanych z wypełnianiem misji. Oznacza to koncentrację wysiłków na zadaniach związanych z zapewnianiem zdolności państwa do przeciwstawienia się zagrożeniom i wyzwaniom współczesnego środowiska bezpieczeństwa; zagwarantowaniem ciągłości funkcjonowania najważniejszych instytucji państwa (organów władzy i administracji, ważnych obiektów gospodarczych i użyteczności publicznej) w okresie kryzysu i w czasie wojny; utrzymaniem stosownego poziomu wspierania operacji sił zbrojnych w czasie pokoju, kryzysu i wojny.

ZAKOŃCZENIE

159. *Strategia Obronności RP* jest kierowana do wszystkich organów administracji publicznej oraz podmiotów realizujących zadania obronne. Za wdrożenie jej postanowień odpowiadają organy administracji rządowej, przedsiębiorcy i inne podmioty realizujące zadania obronne, a także dowództwa i sztaby wojskowe. Organom samorządu terytorialnego rekomenduje się wypełnianie zapisów *Strategii Obronności RP*. Jej postanowienia będą rozwijane i precyzowane w dokumentach wdrożeniowych – dyrektywach, planach strategicznych i operacyjnych oraz w programach przygotowań obronnych, w tym programach rozwoju Sił Zbrojnych RP.
160. Ustalenia niniejszej strategii będą poddawane systematycznej weryfikacji w toku planowania obronnego, a w szczególności Strategicznych Przeglądów Obronnych oraz w trakcie strategicznych gier i ćwiczeń obronnych. Okres pozostawania w mocy *Strategii Obronności RP* wpisuje się w ramy czasowe obowiązywania *Strategii Bezpieczeństwa Narodowego RP*. Zgodnie z decyzją Rady Ministrów z dnia 24 listopada 2009 r. w sprawie przyjęcia *Planu uporządkowania strategii rozwoju*, niniejsza strategia stanie się częścią lub dokumentem implementacyjnym *Strategii Bezpieczeństwa Narodowego RP*.

WYKAZ UŻYTYCH SKRÓTÓW

C4ISR	dowodzenie, kierowanie, łączność, systemy informatyczne, wywiad, obserwacja i rozpoznanie wojskowe (z ang. <i>command, control, communications, computers, intelligence, surveillance and reconnaissance</i>)
CBRN	skażenia chemiczne, biologiczne, radiologiczne i nuklearne (z ang. <i>chemical, biological, radiological and nuclear</i>)
CFE	<i>Traktat o Konwencjonalnych Siłach Zbrojnych w Europie</i> (z ang. <i>Treaty on Conventional Armed Forces in Europe</i>)
CIMIC	współpraca cywilno-wojskowa (z ang. <i>civil-military cooperation</i>)
HNS	wsparcie ze strony państwa-gospodarza (z ang. <i>Host Nation Support</i>)
NATO	Organizacja Traktatu Północnoatlantyckiego
NSR	Narodowe Siły Rezerwowe
OBWE	Organizacja Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie
ONZ	Organizacja Narodów Zjednoczonych
OP	obrona powietrzna
PMG	<i>Program Mobilizacji Gospodarki</i>
PRO RP	<i>Plan Reagowania Obronnego Rzeczypospolitej Polskiej</i>
RP	Rzeczpospolita Polska
SGO	Strategiczna Gra Obronna
SOP	system obronny państwa
SZ RP	Siły Zbrojne Rzeczypospolitej Polskiej
TP	Traktat Północnoatlantycki
UE	Unia Europejska